פולע טאבעלע פון דער מלוכה-לאטעריע—זעה 7-טע זייט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 86 | Łódź, Środa, 15 kwietnia 1931 r. | ניינטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, כ"ה ניסן תרצ"א | № 86

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

שפאַניישער קעניג אבדיקירט

א סוף צו דער דיקטאטור. פראקלאמירט א רעפובליק

דער קעניג ווערט ארויסגעטריבען פון לאנד

מאדריד, 14 (טו) דער וויצע-פרעזידענט פון דער סאָציאַליסטישער פארטיי און דער גענעראל-סעקרעטאר פון אַלגעמיינעם אַרבייטער-בונד קאַבאַלעראָ, האָט ערקלערט אַ צייטונגס-מיטאַרבייטער, אַז אין שפאַניען קען איצט נישט זיין קיין אַנדערע לעגאַלע רעגירונגס-פאָרם ווי די רעפובליק. ווען מען וויל אייניריכטען אַ נייע דיקטאַטור, איז עס דאָס זעלבע וואָס מאַרשירען דרייסט צו דער רעוואָלוציע.

מאדריד, 14 (טו) לויט די לעצטע דעפעשען פון מאדריד, דאַרף מען זיך רעכענען דער מיט, אַז קעניג אַלפאָנס וועט אבדיקירען.

אין גאַנצען לאַנד קומען פאָר רעפובליקאַנישע דעמאָנסטראַציעס.

לאָנדאָן, 14 (טו) אין באַרצעלאָנאַ איז פראָקלאַמירט געוואָרען די רעפובליק. אויפ'ן מאַניסטראַט פלאַטערט די רעפובליקאַנישע פאָנען. די בעגייסטערונג פון דער בעפעלקערונג איז אונגעהויער.

מאדריד, 14 (טו) קעניג אַלפאָנס דער 13-טער האָט זיך אָפּגעזאָגט פון טראָן פאַר זיך און זיין פאַמיליע. דער איצטיגער פרעמיער-מיניסטער אדמיראַל אַצנאַר האָט איבערגעגעבען די מאַכט דעם קומענדיגען פרעזידענט אלקאַלאַ זאַמאָראַ. היינט וועט נאָך פראָקלאַמירט ווערען די רעפובליק.

ס'ווערט געשאַפען אַ קאַבינעט פון רעפובליקאַנער, דעמאָקראַטען און סאָציאַל-דעמאָקראַטען.

ס'איז נישט פערהאַן קיין מורא פון אַ מאָנאַרכיסטישער געגען-אַקציע. דער קעניג מיט זיין פאַמיליע וועלען וואַהרשיינליך אָפּפאָהרען קיין ענגלאַנד.

די דיקטאַטור אין שפאַניען האָט געדויערט 7 יאָהר.

מאדריד, 14 (טו) די פראָוויזאָרישע רעפובליקאַנישע רעגירונג האָט אויפגעמאַכט דעם קעניג ביז דינסטאָג, 8 אַ זייגער אין אָוונד צו פערלאָזען שפאַניען. דער קעניגליכער פאַמיליע ווערט גאַראַנטירט דאָס לעבען ביז דער גרענץ.

אַ מרד אהן אַ טראָן

גיט נאָך מעדאַלעז

וואַרשאַ, 14 (טעלעפאָניש) דאָ איז פעסטצייכענט געוואָרען אַ זעלטענער קוריאָז, פונקט היינט אין טאָג, ווען קעניג אַלפאָנס פון שפאַניען האָט אבדיקירט, האָט דער האַנדעלס-מיניסטער פריסטאַר בעקומען פון איהם צוגעשיקט אַן אָרדען.

פאָליטישער מארד אין לעמבערג

לעמבערג, 14 (טעלעפאָניש) ס'איז ערמאָרדעט געוואָרען דער גמינע-נאַטשאַלניק אין פאָדמאָנעסטעשט יאַן קראַוויץ. דער ערמאָרדעטער איז געווען אַן אַנהענגער פון דער אוקראַינישער אַגראַר-געזעלשאַפט. דער מאָרד האָט אַ פאָליטישן באָדען.

שרעקליכער זעלבסטמארד פון איוד. זקנה

79 יעהריגע פרוי וואַרפט זיך אַראָפּ פון פירטען שטאָק

וואַרשאַ, 14 (טעלעפאָניש) היינט אין דערפריה האָט אויף סאָסנאָוואַ 4 פאַסירט אַ שרעקליך אומגליק, די 79-יעהריגע יידישע פרוי אסתר עלבערג, וועלכע האָט געוואוינט ביי איהר טאָכטער, האָט זיך ארויסגעוואָרפען פון פירטען שטאָק און איז דער'הרג'עט געוואָרען אויפ'ן אָרט, די סיבה פון זעלבסטמאָרד זאָל זיין דאָס, וואָס די זקנה האָט שלעכט געלעבט מיט איהר טאָכטער.

פוילישע אינדוסטריעלער פאהרען קיין רוסלאנד

דער קאָנפליקט איז ערלעדיגט געוואָרען

וואַרשאַ, 14 (טעלעפאָניש) ווי מיר האָבען נעכטען מיטגעטיילט האָט דער אויספלוג פון פוילישע אינדוסטריעלער, וועלכער האָט געזאָלט ארויספאָהרען קיין סאָוויעט-רוסלאַנד, זיך צוריקגעהאַלטען פון פאָהרען צוליב אַ קאָמוניקאַט, וואָס די אָפיציעלע רוסישע קרייזען האָבען געזאָלט ארויסגעבען געגען דעם פוילישען אויספלוג.

די סאָוויעטישע געזאַנדשאַפט האָט נעכטען ערקלערט, אַז דער קאָמוניקאַט שטאַמט נישט פון קיין אָפיציעלער קוועלע. צוליב דעם וועלען די פוילישע אינדוסטריעלער מאָרגען ארויספאָהרען קיין רוסלאַנד.

אַמעריקאַנער לאַנדסמאַנשאַפטן בעשלאַסען

ווייטער צו שיקען געלד זייערע קרובים אין אייראָפּאַ

ניו-יאָרק, 14 (ספ. טעל.) די לאַנדסמאַנשאַפטען אין גאַנץ אַמעריקאַ האָבען אָפּגעהאַלטען פערזאַמלונגען און בעשלאָסען צו בענייען די אַקציע ארויסצושיקען געלד זייערע אַרימע קרובים אין אייראָפּאַ.

דער אַמעריקאַנער אויסערן-מיניסטער קעלאָג האָט אויך ערקלערט, אַז אַמעריקאַ האָט שוין אויסגעלעבט די שווערסטע צייט און געהט שוין אריבער צו נאָרמאַלע בעדינגונגען.

מינ. קאַץ געפאהרען קיין פאַריז

צו פינאַליזירען די מיליאַרדען-הלואה

וואַרשאַ, 14 (טעלעפאָניש) היינט איז ארויסגעפאָהרען קיין פאַריז, כדי פאַרטצוזעצען די אונטערהאַנדלונגען וועגען דער הלואה פון אַ מיליאַרד פראַנק אויף אויסצובויען די באַהן-ליניע אויבערשלעזיען — גדיניע, דער וויצע-פינאַנץ-מיניסטער קאַץ.

היינט מיטוואך, דעם 15-טען ד.ח.

פייערליכע ערעפנונג פון עלעגאַנטען

Café-Restaurant

przy Hotelu „SAVOY" Traugutta 6 tel. 203-38 i 203-39

טעגליך קאָנצערטען. ערשטקלאַסיגע קוך. נידריגע פרייזען.

זאַל „קולטור-ליגע", בזשעזשינער 23

פרייטאָג, דעם 17-טען אַפּריל, 8.30 אַ זייגער אין אָוונד קומט אָר אַנ'

אָוונט פון קלאַסישען הומאָר און סאַטירע

אויסגעפיהרט דורכ'ן בעריהמטען אַרטיסט און מייסטער פון יידישען הומאָר

לייב שריפטזעצער

אין פראָגראַם: מאָנאָלאָגען, הומאָריסטישע סצענעס, דערצעהלונגען, פאַראַדיעס, סאַטירע פון

מענדעלי מוכר-ספרים, שלום-עליכם, דער 1-ער טייל פון'ם אוועגד

דער טונקעלער, משה נאָדיר א. אנד. — איז גרים —

בילעטען צום פרייז פון 75 גר. שוין צו בעקומען יעדען אָרט אין „קולטור-ליגע" בזשעזשינער 23 און אין „אַרבייטער-ליגע" פעטריקאָוער 20.

Dr. Med. A. S. Tenenbaum

אינערליכע קראַנקהייטען

האָט זיך איבערגעטראָגען

אויף פיעטריקאָווער 109

טעלעפאָן 220-25

נעהמט אָן פון 6 ביז 7½ נאָכמיטאָג.

DR.

FELIKS BORNSTEIN

(אַקושער און פרויען-קראַנקהייטען)

נעהמט אָן יעדען טאָג פון 3—7 נאָכמיטאָג.

צוליב דער ענדערונג פון די נעמען פון די גאַסען איז יעצט די אַדרעס Śródmiejska 29 (נעבען גדאַנסקע, פריהער צענטראַלניאַנע 4), טעל. 90-134.

צו דער פערלאָבונג פון

פול. עדוויא גרינבערג

מיט ה' אלי' ניסן האַללער

גראַטולירען און ווינשען פיל גליק און צופרידענהייט

מוטער שרה פרימעט גרינבערג און געשוויסטער,

ישראל שמשון סאַמסאָנאָוויטש און פאַמיליע,

בעריש שוואַרץ און פאַמיליע,

ארי' פלאַצקער און פאַמיליע,

אכמ"ר גרינבערג און טאָכטער,

משה מאַשער און פאַמיליע,

ברוך קלין און פאַמיליע,

יחיאל קלין און פאַמיליע.

לאדז, אין אַפּריל 1931.

שרעקליכסטער סעקסועלער מערדער

איז פעטער קירטענס. דער „דיסעלדארפער וואמפיר"

וועלכער ווערט איצט געמשפט דורכ'ז דייטשען געריכט

דיסעלדארף, 14 (טו) דער אינטערעס צום פראצעס פון שרעקליכסטען מערדער אין דער וועלט, דער אזוי־גערופענער דיסעלדארפער וואמפיר, פעטער קירטענס, וואקסט מיט יעדער מינוט, אזא פערברעכער האט די וועלט נאך נישט געזעהען. זיינע ערקלערונגען אין געריכט זענען אזעלכע שרעקליכע, אז דער פארוויצער מוז מאכען אפטע איבערריסען, כדי צו בערוהיגען די בערוען פון געריכט און פון די אנוועזענדע.

ווי בעקאנט האט דער פראקוראר אין ערשטען טאג פון פראצעס איינגעטראגען א פארשלאג, אז דער פראצעס זאל פארקומען

ביי פערמאכטע טירען

צוליב די דראסטישע סעקסועלע מאמענטען, וועלכע דער אנגעקלאגטער גיט איבער. היינט האט דאס געריכט בעשלאסען באכצוקומען די פאדערונג פון פראקוראר און ארויסגעבעטען דאס פובליקום, סיי־איז באר ערלויבט געווארען, אז אין זאל זאלען בלייבען 18 דייטשע זשורנאליסטען און 4 אויס־לענדישע קארעספאנדענטען.

קירטען האט דאן אנגעהויבען צו רעדען וועגען

די סעקסועלע טיבות פון זיינע פערברעכענס

ער האט דאס ערקלערט מיט די בעדינגונגען, אין וועלכע ער האט געלעבט אלס קינד און יונגערמאן. אין זיינע ווייטערדיגע ערקלערונגען האט קירטענס איבערגעגעבען אזעלכע שודערליכע בלוט־טאטען, אז ער קען זיכער אנגערופען ווערען אלס דער קע־ניג פון די סעקסועלע פערברעכער, אדער ווי דער דענישער הויפט־פראקוראר, וועלמער געפינט זיך אויפ'ן פראצעס. האט דיך אויסגעדריקט, אז נאך קירטענס ערקלערונגען איז איהם אונמעגליך איינ־צושלאפען.

קירטענס האט דערצעהלט, ווי אזוי ער האט. כדי צו בעפרידיגען זיינע סאדיסטישע סעקסועלע פערלאנגען, געפייניגט היינט ביז צום טויט, כדי

זיך צו פרעהען מיט דעם פליסענדען בלוט

ער האט דערצעהלט, אז מיט 8 יאהר צוריק האט ער אין 2 פאלען קליינע יונגלעך ארייגגעוואָרפען אין רהיין און זיך אנגעשטרענגט, אז זיי זאלען דערטרונקען ווערען, קירטענס האט ווייטער אויס־דריקליך ערקלערט, אז ער האט זיך געמאכט סעק־סועלע און סאדיסטישע פארשטעלונגען, וועלכע האבען איהם שפעטער געפיהרט צו צאהלרייכע מארדען, אנטערצינדונגען און איבריגע פערברע־כענס.

ביי די ווייטערדיגע שילדערונגען פון זיינע פערברעכענס האט קירטענס אנגעגעבען די גע־נויעסטע אייגצעלהייטען פון דער גרויסער צאהל מארדען.

ער בעדענקט גענוי, וועלכע פאליציאנטען האָ־בען זיך געפונען אויפ'ן ארט פון די פערברעכענס, ווייל נאך יעדען פערברעכען איז ער געקומען אויף דעמזעלבען ארט, די קליינע בלוט־שפריצען אויף זיינע מלבישים האט ער שטענדיג זארגפעלטיג אויס־געוואשען און

די בלוטיגע מארד־מכשירים האט ער אפגעלעמט פון בלוט

זיין פרוי האט זיך שטענדיג צופרידענגע־שטעלט מיט דער ערקלערונג, אז איהם געהט אפט בלוט פון דער נאז.

נאכדעם ווי ער האט ערמארדעט דאס פריילין מארטא האהן האט ער דעם טויטען קערפער בע־גראבען אויף אזא ארט, אז ער זאל קענען אפט אהינקומען. 30 מאל איז ער געקומען צום קבר און עס אויסגעבעסערט.

דער גאנצער זאל איז שטארק דענערווירט און דער פארוויצער האט ערקלערט א הפסקה.

נאך דער הפסקה האט קירטענס געגעבען ווייי־טערדיגע ערקלערונגען וועגען זיינע געפלאנטע און אויסגעפיהרטע מארדען. דאס פרייליין אידא רייטער האט ער דער'הרג'עט מיט א האמער און האט זיך שטארק געפרעהט, ווען ער האט גע־לייענט אין די צייטונגען, אז דעם מארד איז בע־גאנגען נישט דער געוועהנליכער „דיסעלדארפער מערדער". דאגעגען האט קירטענס אפגעלייקענט, אז ער זאל האבען פערגוואלטיגט דאס מיידעלע גערטרוד אלבערמאן פאר דער ערמארדונג.

דערמיט זענען פערענדיגט געווארען די ער־קלערונגען פון אנגעקלאגטען. מארגען קומט פאר די פארטזעצונג פון דעם דאזיגען שרעקליכען פראצעס

דייטש־עסטרייכישע צאל־אוניע

אויף דער טאג־ארדנונג פון פעלקער־בונד

גענף, 14 (טו) דער פעלקער־בונד־סעקרע־טאריאט האט אפיציעל מיטגעטיילט, אז דער ענג־לישער אויסערן־מיניסטער הענדערסאן האט זיך געווענדעט צו דער פעלקער־ליגע, אז אויף דער באהענטסטער סעסיע פון פעלקער־בונד זאל גע־שטעלט ווערען אויף דער טאג־ארדנונג די פראגע פון דער דייטש־עסטרייכישע צאל־אוניע.

פאר 300 מיליאן מארק סחורות

קויפען די סאוויעטען אין דייטשלאנד

פערענדיגט די אונטערהאנדלונגען צווישען די סאוויעטישע פארשטעהער און דייטשע אינדוסטריעלער

בערלין, 14 (טו) היינט זענען גינסטיג פער־ענדיגט געווארען די אונטערהאנדלונגען צווישען די סאוויעטישע פערטרעטער און די דייטשע אינדוסט־ריעלער וועגען פערשידענע סחורות־ליפערונגען קיין רוסלאנד. דער ווערט פון די בעשטעלונגען איז 300 מיליאן מארק.

די דייטשע אינדוסטריעלער האבען געגעבען א קרעדיט ביז 28 חדשים. אין די בעשטעלונגען זענען פארהאן גאנצע אייניריכטונגען פון פאברי־קען. די דיסקאנטא בעטרעפט 2 פראצענט.

אפגעברענט דאס יודישע שטעטל פלאנטש

קיעלץ, 14 (טעלעפאניש). אין דעם יודישען שטעטל פלאנטש (פאלאניצע), קיעלצער וואי־וואדזטווע איז אויסגעבראכען א מורא'דיגע שרפה, 15 יודישע הייזער פון דער בריק ביז צום מארק זענען אוועק אין די פלאמען, צעהנדליגער יודישע פאמיליעס געפינען זיך אהן א דאך איבערן קאפ. הילף איז דרינגענד נויטיג.

מבטל געמאכט די פעראר־דנונג

וועגען פערווערען יודישע אויפשריפטען אויף קהלה־בלאנקען

ביאליסטאק, מיט א פאר חדשים צוריק האבען די סטאראסטעס פון די גרעסערע שטעט אין דער ביאליסטאקער וואיעוואדשאפט ארייגגעשיקט ברייף צו די קהלות, אז אויף די בלאנקען און אפי־ציעלע פאפירען פון דער קהלה טארען זיך נישט געפינען קיין יודישע אויפשריפטען.

דער דאזיגער אטענטאט אויף די יודישע רעכט און יודישער שפראך האט געמאכט א ששארקען רושם צווישען דער יודישער בעפעלקערונג.

דער עגין איז לסוף דערגאנגען קיין וואַרשא, און דער יודישער באציאנאל־ראט האט וועגען דעם ארייגגעטראגען אין סיים אנאינטערפעלאציע צום בילדונגס־מיניסטער.

איצט דערוויסען מיר זיך, אז דער ביאליסטאָ קער וואיעוואדע האט מבטל געמאכט די פעראָרד־נונג פון ד יסטאראסטעס און אזוי ארום וועלען אויף די בלאנקען פון די יודישע קהלות זיך אויך מעגען געפינען די יודישע אויפשריפטען.

קיין ענדערונגען אין דער רעגירונג וועלען נישט פארקומען

שטעלט פעסט א האלב אפיציעלער קאמוניקאט

וואַרשא, 14 (טעלעפאניש פון אונזער קאָ־רעספאנדענט) די קלאנגען וועגען ענדערונגען אין קאבינעט הערען נישט אויף. מ'שמועסט, אז אין נייעם קאבינעט זאל דער איצטיגער האנדעלס־מי־ניסטער פריסטאר איבערגעהמען דעם אמט פון אי־נערן־מיניסטער, אלס האנדעלס־מיניסטער זאל בע־שטימט ווערען ה' סטעפאן סלאזשינסקי.

די קלאנגען וועגען רעגירונגס־ענדערונגען האָ בען זיך נאך מעהר פערשטארקט, צוליב דעם אנ־קומען פון מלוכה־פרעזידענט קיין וואַרשא און די פאראויסגעזעהענע קאנפערענצען. מ'האט שטארק געשמועסט, אז פרעמיער זאל ווערען דער מארשאל פילסודסקי, דאן פריסטאר א. אז. וו.

אין אוועגד איז אבער ערשינען א האלב־אפי־ציעלער קאמוניקאט פון „איסקרא", וועלכער מאכט א סוף צו די אלע קלאנגען. אינ'ם קאמוניקאט ווערט געזאגט, אז קיין שום רעגירונגס־ענדערונגען וועלען נישט פארקומען, דער מלוכה־פרעזידענט האט באר אפגעהאלטען איין קאנפערענץ מיט דעם געוו. האנדעלס־מיניסטער קוויאטקאווסקי וועגען דער אזאט־פאבריק אין מאשטשיץ.

וואס שייך דעם פרעמיער פילסודסקי האט ער זייט זיין קומען פון מאדעירא אפגעהאלטען קאנ־פערענצען באר מיט'ן מלוכה־פרעזידענט. פרעמיער מיניסטער, סיים־ און סענאט־מארשאלקעס. א חוץ דעם פערגעהמט זיך מארשאל פילסודסקי אינגאנצען נישט מיט פאליטיק, באר מיט מיליטערישע ענינים, אזוי פיל זאגט דער קאמוניקאט פון „איסקרא". אין די סיים־קרייזען האט מען אבער געהאלטען, אז אין א געוויסע צייט ארום וועלען דאך פארקומען געוויסע ענדערונגען אין דער רעגירונג.

DOKTÓR

H. WOŁKOWYSKI

4 צעגעלניאנא 4

(פריהער ציגעל־גאס 36) טעל. 90-216,

ספעציאל־ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען. מענער - שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען

נעמט אן פון 9 — 2 נאכם. און פון 5 — 9 אוועגד

פאר דאמען בעזונדערער וואַרטע־צימער.

אפגעלעגט די אונטערהאנדלונגען

צווישען דער ענגלישער רעגירונג און יודישער אגענץ

לאנדאן, 14. (יט"א טעלעגראפיש) היינט האבען געזעסן זיך אנהויבען די ווייטערדיגע אונ־טערהאנדלונגען צווישען דער רעגירונג מיט דער יודישער אגענץ. זיי זענען אבער אפגעלעגט גע־ווארען אויף אנ'אויבעשטימטער צייט. צו די אונ־טערהאנדלונגען איז אויך איינגעלאדען געווארען א דעלעגאציע פון דער אראבישער עקזעקוטיווע, זי איז אבער נישט געקומען און האט נישט צוגע־שיקט קיין שום תשובה.

דערווייל איז נישט בעוואוסט, ווען די אונ־טערהאנדלונגען וועלען בעגייס ווערען.

1 יאהר תפיסה פאר אראבער

וועלכע האבען פערוואונדעט א יודישען שומר

ירושלים, 14 (יט"א טעלעגראפיש).

אין צוזאמענהאנג מיט'ן אנפאל אויף דער קאָ־לאָניע נהלל, בעת וועלכען ס'איז פערוואונדעט גע־ווארען דער שומר משה פילאוויטש, האט מען פער־משפט 7 אראבער און דער מוכטאר פונ'ם שכנ'ישען דאָרף אויף 1 יאָהר תפיסה.

אריגינעלע שטראף פאר א לינ־קען פועלי־ציון אין א"י

ירושלים, 14 (יט"א טעלעגראפיש).

דעם לינקען פועלי־ציונ'יסט יחזקאל קליינבער־גער איז אויף 1 יאָהר צייט פערבאָטען געווארען דאס בעזוכען דעם עמק.

תפיסה פאר ארץ־ישראל'דיגע קאמוניסטען

חיפה, 14 (יט"א טעלעגראפיש).

דאָ איז פארגעקומען א פראצעס געגען 12 פערזאָן פאר קאָמוניזם, 10 פון זיי זענען פער'משפט געווארען פון 2 ביז 6 חדשים טורמע, 2 זענען בעפרייט געווארען.

שטרייק פון 897 העברעאישע לעהרער אין א"י

ירושלים, 14 (יט"א טעלעגראפיש).

די העברעאישע לעהרער האבען פערשטרייקט, ווייל מ'האט ביי זיי געוואלט רייסען די לוינען. באך די בסח־פעריען זענען זיי נישט צופרידען צו דער ארבייט. ס'שטרייקען 897 לעהרער פון 258 שולען מיט 22.535 שילער.

ד"ר סאהם — בערלינער אויבערבירגערמייסטער

בערלין, 14 (טו) דער בערלינער שטאָט־ראט האט אויסגעוועהלט אלס אויבער־בירגערמייס טער פון בערלין, דעם געוו. פרעזידענט פון דאנ־ציגער סענאט — ד"ר סאהם.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

רעבטגעז־איבסטיטוט

און ערצליך־דענטיסטישער קאבינעט

זגערזשער 17, טעל. 116-33

ד"ר גאלדשטיין־פאלאק אויגען־קראנקה. פון 1-2

ד"ר ווינבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1-2 און פון 6-7

ד"ר יוסמאן נערוועז קראנקה. פון 12-2

ד"ר סטופעל רענטגען פון 12-2 אין 4-6

ד"ר פאפיערני מרוזען- און געבוירט־הילף פון 1-11½

ד"ר מאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5-6

ד"ר ראמאזסקי נאז, האלז און אויערן־קראנקה פון 10-11, 2-3 און פון 6-7

ד"ר ראזענצווייג קינדער־קראנקהייטען פון 11-12 און פון 4-5

ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס־קר. פון 1-2

נ. ראזעס צאהן־ארצט פון 9-1

א. גראדזענטשיק צאהן־ארצט פון 3-7

עשהן־פונדהיילונג, בעלעכטונגען, קראנען, סאפטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט צווארען א רענטגען־אינסטיטוט. — הילפונג פון הויט־קראנקהייטען פון קאָ (פארך) מיט רענטגען־שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ־לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע.

אלע מעגליכע אנאליזען.

אימפונגען נעמען שארלאך (שקארלאטין).

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

וויזיטען איז שטאט.

יודיש פאלקס־טעאטער

וויכטיג נייעס! וויכטיג נייעס!

פון פרייטאג, דעם 17־טען אפריל

הויבט אן דאס יודישע פאלקס־טעאטער צו שפילען אין

זאל „מאנטריפעל"

(געווען „ארט", זאכאדניא 43)

מיט'ן אנטייל פון דער סובערטין רעגינא בוימאן מיט'ן אנטייל פון דער סובערטין

מיט'ן ערשטקלאסיגען אנסאמבל.

געגויע איינצעלהייטען אין מארגענדיגען אגאגס.

לאדז.
15 אפריל 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
15 אפריל 1931

ווען ער איז צוריקגעקומען

ווען דער „וויכער" איז געשוואומען אויף די וואסערען פון ים אין דער ריכטונג צו גדיניא האט יעדער פוילישער ארבעטער פערשטאנען, אז אין לאנד גופא דערנעהנטערט זיך דער סוף פון דעם „וואסערדיגען" צושטאנד, וועלכער האט זיך געשאפען זינט מארשאל פילסודסקי איז אפגעפאהרען אויף קוראציע קיין מאדעירא.

און ווען מ'בעטראכט טאקע די תקופה פון מארשאל פילסודסקי'ס אפוועזענהייט אז די „אקטיוויטעט", וועלכע עס האט ארויסגעוויזען די רעגירונג, פון וועלכער ער איז דער פאקטישער פיהרער, קען מען באמת נישט זיין שטארק אפטימיסטיש וועגען אונזער צוקונפטיגען גורל.

אין דער צייט, ווען דער הויפט-שאפער פון היינטיגען רעזשים האט זיך קורירט אויף מאדעירא, זענען זיינע פערטרעטער, וועלכע ער האט געלאזען אין לאנד, ארייגעפאלען אין אַ שלאפקייט און זענען פאקטיש נישט געווען פעהיג צו קיין שום זעלבסט-שטענדיגע פאזיטיווע ארבייט. אויב די אויפגאבע פון מארשאל פילסודסקי איז געווען, ווי עס האט זיך געאויסערט אַ פוילישע צייטונג, אויסצופרובירן זיינע טריסטע אָנהענגער ווי אַזוי זיי וועלען זיך אַנ'עצה געבען אָן איהם, דאַן מוז מען זאגען, זאַ דער פרוב האט זיך מיט קיי קינסטיגענדערעזולטאט נישט געענדיגט. און ס'איז גאַנץ וואהרשיינליך אַז נאָכ'ן צוריקקומען פון מאדעירא איז דער נישט אויסגעהאלטענער עקזאמען פון אונזער איצטיגער רעגירונג געווען די הויפט-טעמע פון די געשפרעכען. קענענדיג די פערהעלטנישען אין לאנד און דעם צושטאנד, ביי וועלכען דער מארשאל פילסודסקי האט אונז פערלאזען — האט ער אָבסערווירענדיג אונזער לעבען פו ד'דערוויטענס און קומענדיג צוריק, געקענט אַמבעסטען אָפּשאצען, אַז אונזער מלוכה-וואגען האט, בעזונדערס אויפ'ן אנגעוויטאגטען אָרט, אויפ'ן ווירטשאפטליכען געביט, זיך אויף אַ האר נישט געריקט פאראויס. פערקעהרט, דער מצב איז געווארען פיל קלאָגעדיקער און געפעהרליכער. און דאס וואס איז יאָ אָפּגעטון געווארען האט נישט קיין ראדיקאלע בעדייטונג פאר דער פערבעסערונג פון דעם וואוילשטאנד פון די בירגער, ווייל די הויפט-אַרבייט פון דער רעגירונג און פון סיים איז פאר די פערגאנגענע לעצטע חדשים בעשטאנען אין אָננעמען אויפ'ן פאן פון דלות און נויט אַ ריזען-ביודושעט.

דווקא די אָפּגעלאָפענע סיים-סעסיע, מיט וועלכער אונזערע לידער פון דעם סאנאציע-לאגער ווילען זיך אַזוי גרויס האלטען, און מיט וועלכער די רעגירונג שטאלצירט אַזוי, האט געצייגט אַ געוואלטיגען מאנגעל אויפ'ן געביט פון איניציאטיוו. אַ חוץ דעם ביודושעט האט דער סיים צוזאמען מיט דער רעגירונג זיך פערלארען אין קלייניגקייטען אין צווייטראנגיגע פראגען, וועלכע פאסען לחלוטין נישט פאר אַ תקופה ווען אויפ'ן סדר-היום שטעהען ענינים, וואס האבען אַנ'ערשטקלאסיגע בעדייטונג פאר דער מלוכה, און זענען פשוט נוגע איהרע יסודות.

וואס האבען געזעהען די יעניגע בירגער, וועלכע האבען יאָ געגלויבט אין די ניסים-ונפלאות פון די נייע מענשען, וועלכע זענע זָגעקומען צו דער מאכט בעוואפענט מיט אַ ריזיקע סיים-מעהרהייט? פערגליווערטע רוטין, שווער-בעוועגליכקייט, און דער עיקר פחד און מורא פאר'ן אנעמען וויכטיגע און געוואגטע בעשלוסען, די מענשען האבען זיך אַרויסגעוויזען ווייט צו קליין פאר די אויפגאבען, וועלכע שטעהע זפאר זיי און עס איז זעהר צו צווייפלען, צי מיט אַזאַ „חיל" וועט אונז געלונגען בייצוקומען דעם שווערען ווירטשאפטליכען קריזיס און צו פערוואנדלען פוילען אַלס אַ גרויס-מאכט.

און ווען מ'וויל אויף אַ ווייל זיך פערטראכטען איבער די סיבות, וועלכע האבען ארויסגערופען אַזאַ „פוילען צושטאנד" — דאַן מוז מען קומען צום בעשלוס, אַז דאס איז געווען אַנ'אומפערמייד-ליכער רעזולטאט. ווען אין פערלויף פו ד'יאהרען געוואויגט מען די דאיבנאנצען אָפּ פון דער פעהיגקייט זעלבסטשטענדיג צו דעציידירען — דאַן מוז דערגיין צו אַ צושטאנד, ווען די „מיטמאכער" פערלירען דעם ווילען צו טראכטען און נאָכמעהר צו טראגען די פערענטוואָרטליכקייט.

אַלס בולטע אילוסטראציע צו דעם געשאפענעם מצב קען דינען די ערקלערונג, וועלכע דער אינערן-מיניסטער סקלאדקאווסקי האט בעת דער פערגאנגענער סיים-סעסיע געווארפען אין דער ריכטונג פון דער אָפּאָזיציע, אַז „ווען ער וועט קומען, וועט זיך ענדיגען דער פאָליטישער קאַרנאוואל". דווקא די דאָזיגע ערקלערונג האט בעווידזען, ווי „שוואך" עס איז אונזער שטארקע רעגירונג, און מאַרשאל פילסודסקי האט נאָך זיין צוריקקומען פון זיין אָפּריה נישט מיט וואס שטארק צופרידען צו זיין מיט זיינע פערטרעטער.

איז זיך טאקע צו ווינשען ביי די קינסטיגע רעגירונגס-ענדערונגען, אַז אַ סך פון די „קאַרנאוואל סטנצער" זאָלע זיך געהען אָפּרוהען און אַז נאָך דער „קאַרנאוואל-תקופה" זאָל קומען אַ צייט פון אמת'ער שעפערישער אַרבייט, אין דער ערשטער רייה אויפ'ן ווירטשאפטליכען געביט.

א. צ.

Dr. Z. Rakowski

פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.
שטרעכשטארען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן
אין לעשניצע גטרעטשעל 17 פון 10—11 פון 2—3

מענשליכע נערוועז קאנען דאס קוים אויסהאלטען,

ווען דער דיסעלדארפער לוסט-מערדער דערצעהלט וועגען זיינע שרעקליכע מעשים

דער פראָצעס געגען פעטער קירסטן, דעם בלוטיגען געשפענסט פון דיסעלדאָרף, האט אויף זיך קאָנצענטרירט די אָנגעהויערסטע פעראינטערעסירונג אין דער גאַנצער וועלט.

די שטאָט דיסעלדאָרף, וואוהין עס זענען אָנגעקומען פאָרשטעהער פון אַלע גרעסערע בלעטער, אין דער וועלט, געפינט זיך אין אַ צושטאַנד פון פיבערהאַפטיגער אויפרעגונג, פאַר די פּאָליציי-קאַזאַרמעס הינטער דער שטאָט וואו עס קומט פאָר דער פּראָצעסאָרן וואוהין מ'האָט געזאָלט ברענגען דעם מערדער האָבען זיך פון גאַנץ פריה אָן געזאַמעלט טויזענדער מענשען, וועלכע האָבען געוואָלט מיט די אייגענע אויגען זעהען דעם שרעקליכסטען פערברעכער פון אונזער צייט. זיי זענען אַבער געווארען ענטוישט. ווייל דעם מערדער האָט מען אין דער פינסטערער נאַכט, אויס מורא פאַר עקסצעסען. אין געהיים געבראַכט אין דער געביידע פון גערעכט.

דער פּראָצעס, חי געזאָגט, קומט פאָר נישט אין דער געוועהנליכער גערעכטס-געביידע, נאָר אין די גרויסע קאַזאַרמעס הינטער דער שטאָט. געשעהן איז דאָס צוליב צוויי טעמים. ערשטענס, איז נישט געווען קיין אַנדערער גרויסער זאַל, וואָס זאָל קאָנען אַריינגעהמען העכער הונדערט זשורנאַליסטען פופציג עקספערטען, צעהנדליגער עדות און דאָס גרויסע פּובליקום, פון דער צווייטער זייט האָט מען מורא געהאַט פאַר אינצידענטען און עקסצעסען מצד דעם אויפגערעגטען המון. צוליב די מאָטיוון איז אין זאַל פון די קאַזאַרמעס ספּעציעל אויפגעבויט גע־

וואָרען פאַר אַ גערעכטס-זאַל. פאַר דער פרעסע איז איינגעאָרדענט געוואָרען אַ ספּעציעלער זאַל פאַר אַרבייט מיט אַ גאַנצע רייה טעלעפאָן-קאַבינעס.

פאַר דעם פּראָצעס איז פאָרגעקומען אַ פרעסע-קאָנפערענץ, אויף וועלכער עס האָט רעפּערירט פאַר די זשורנאַליסטען דער בעריהמטער דייטשער געלעהרטער פסיכיאַטער, פּראָפ. אשאפענבורג פון קעלן.

דעם מערדער האָט מען אַריינגעפיהרט אין זאַל האַלב צעהן אינדערפריה ביי אַ טויטער שטילקייט. דאָס איז אַ מאַנספּערשליך פון מיטעלען וואוקס, אַ פעסט-געבויטער, אַ טונקעלער בלאָנדין, גלאַט ראַזירט, געשוירען מיט אַשרינד. קירסטען מאַכט דעם אייבדרוק פון אַ פולשטענדיג רהיגען מענשען, אַ בעהערשטען און איבערגעלעגטען, די בלויע אויגען האָבען אַנ'אינטעליגענטען בליק. די, וועלכע האָבען גערעכענט צו זעהן פאַר זיך עפּעס אַ מוראדיגען געשפענסט, האָבען זיך אינ־גאַנצען ענטוישט.

קירסטען רעדט זעהר אינטעליגענט, ער דריקט זיך אויס ליטעראַריש, ער שטעלט פאַר בולט און בילדליך נישט נאָר זיינע מעשים, נאָר אויך זיינע איינגעלנערלעכע איבערלעבונגען. און ערשט, ווען ער הויבט אָן צו דערצעהלען וועגען זיינע פערברעכענס, פון וועלכע דאָס בלוט ווערט ממש פערגליווערט אין די אָדערען, פערשטעהען די צוהערער, אַז זיי האָבען פאַר זיך איינעם פון די שרעקליכסטע מערדערס. וועלכע די וועלט האָט אַמאָל געקענט, און אַז זיין רוהיגקייט בעשטעטיגט נאָר, אַז דאָס איז אַ מענש, פאַר וועלכען דאָס געפיהל פון מיטלייד איז לחלוטין פרעמד.

אַ שוידער געהט דורך איבערן זאַל, ווען קירסטען דערצעהלט וועגען זיין ערשטען מאָרד, מיט 18 יאָהר צוריק. דאָס איז געווען אין קעלן, אין גרינעם דאָנערשטאָג, די גאַנצע בעפעלקערונג איז אַרויס צו דער רעליגיעזער פּראָצעסיע. קירסטען איז אַריין אין איין הויז מיט'ן ציל צו בעגעהן אַ גנבה, דאָ האָט ער דערזעהן דאָס 17-יאָהריגע מיידעל קריסטייע קלינק.

איז דעם מאָמענט, דערצעהלט דער מערדער, האָב איך פערגעסען אָן דער גנבה. איך האָב נאָר דערפיהלט אַ מוראדיגען דראַנג צו מאָרדען. צערשרעט האָב איך געשטיקט דאָס מיידעל מיט די הענד, ווען זי האָט פערלוירען דאָס בעוואוסטזיין, האָב איך איהר אַוועקגעלעגט אויף אַ באַנק און מיט אַ שאַרף מעסער-מעסעריל האָב איך איהר אַ־בערגעשניטען די אָדערען. איך האָב דערפיהלט אַ גרויסע זעקליכקייט".

דער מאָרד איז דעמאָלט בעהאַנדעלט געוואָרען אין קעלבער גערעכט, בעשולדיגט איז געווען אַ פולקאָם אומשולדיגער מענש, דער פאָטער פון דעם מיידעל, וועלכען דאָס גערעכט האָט אָבער פרייגעשפּראָכען.

אָט אַזוי געהען פערביי פאַר'ן גערעכט איינס נאָכ'ן אַנדערען בילדער פון ווילדע מאָרד-מעשים, צו וועלכע עס האָט געטרעפען דעם מערדער אַ שרעקליכער סעקסעלער דראַנג. נאָך עטליכע שעה אויסהערען די פּרצעהלונגען פון מערדער זענען אַלע אָנגעוועגדע, די ריכטער, די זשורנאַליסטען, די עקספערטען, אַלע אַזוי נערוועאויס ערשעפּט, אַז די אַטמאָספערע ווערט נישט צום אויסהאַלטען. דאָס זיך, אַז מענשען וועלען ווילד ווערען פאַר שרעקגהנס. מען הערט שוין צווישען פּובליקום: „מישע אויסגעשריען. דער פּאָרזיצער פון גערעכט שליסט די פערהאַנדלונג ביז צום צווייטען טאָג.

די דערגרייכונגען פון די סאוויעטען

אויף דעם ווירטשאפטליכען געביט

אין וואַרשאָ איז פאָרגעקומען אַנ'אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער פּוילישער-סאָוויעטישער האַנדעלס קאַמער. אויף דער פערזאַמלונג האָט דער דירעקטאָר פון דער קאַמער אינזש. יאַבלאָנסקי געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען דער ווירטשאַפטליכער סיטואַציע פון די סאָוויעטען.

די סאָוויעטען האָבען בעשלאָסען דורכצופיהרען אַנ'אויפבוי פון זייער אינדוסטריי מיט אייגענע כוחות אין דער טערמין פון דער דאָזיגער גרינדליכער איבערבויאונג איז בעשטימט געוואָרען אויף פינף יאָהר. פון יאָהר 1928 ביז צום יאָהר 1932, איינשליסליך (די אַזויגערפּענע „פּיאַטילעטקע", האַלטענדיג זיך קאָנסעקווענט אין אָנגעמערקטען פּלאַן, קויפען נישט די סאָוויעטען גאָרנישט, וואָס איז בעשטימט פאַר באַלדיגען געברויך, דאַגעגען מאַכען זיי אַלע אָנשטרענגונגען אויפ'ן איינקויף פון מאַשינען, אויף אינוועסטיציעס פאַר די פאַבריקען, וואָס דאַרפען בעדינען די לאַנדווירטשאַפט און אינדוסטריי מיט מאַשינען און מכשירים.

אַזוי יאַרום ענטשטעהט אויף די פאָראַהען פון דניעפּר (דאָס אָרט אויפ'ן טייך, וואָס איז בעדעקט מיט פעלזען, און וואו קיין שיף-פערקעהר איז נישט מעגליך געווען) אַ גיגאַנטישע עלעקטראָוויע וואָס

וועט בעזאָרגען מיט עלעקטריציטעט גאַנץ דרום-רוס לאַנד, דאָס וועט זיין די גרעסטע אינסטאַלאַציע פון דעם מי קאין דער גאַנצער וועלט.

אין לענינגראַד אין סטאַלינגראַד (געוו. צאַריצין), אין טשעלאַבינסק און אין כאַרקאָוו זענען אויס געבויט געוואָרען קאָלאָסאַלע פאַבריקען פון טראַקטאָרען, וועלכע וועלען פון יאָהר 1932 ווען זיי וועלען זיין איבערגענען אויסגעפערטיגט, ארויסלאָזען יעהרליך 140 טויזענד טראַקטאָרען מיט אַנ'אַלבעמיינער קראַפט פון 3 מיליאָן דאַמף-פערד.

כדי צו מעכאַניזירען די לאַנדווירטשאַפט, זענען געשאַפען געוואָרען גראַנדיעזע מלוכה'שע לאַנד ווירטשאַפטליכע אונטערנעהמונגען (סאָוכאָזען, אָדער ברויט-פאַבריקען, ווי מ'רופט זיי), אָדער עס זענען פערבונדען געוואָרען אין גרויסע שטחים קאָלעקטיוויזירטע ווירטשאַפטען, וואָס האָבען געהערט צו בעזונדערע פויערים (קאָלכאָזען), די דאָזיגע קאָלעקטיוויזירטע ווירטשאַפטען פערנעהמען לאַנד-שטחים פון הונדערטער טויזענדער העקטאַר און זענען פערזעהען מיט די מאָדערנסטע טעכנישע מאַשינען און אייניריכטונגען.

דאָס ערשטע יאָהר פון דער „פּיאַטילעטקע" איז אַדורך גינסטיג; אַנשטאָט דעם פּראָאויסגעזעהענעם וואוקס פון דער פּראָדוקציע אויף 21.9 פּראָצענט,

איז די פּראָדוקציע געשטיגען אויף 23,4 פּראָצענט. אַז די פּראָדוקציע-צוויגען וועלכע האָבען אין ערשטען יאָהר פּראָדוצירט מעהר, ווי דאָס איז געווען פאָראויסגעזעהען, פון פּראָצענטס, געהערען: די נאַפט-אינדוסטריי, לאַנד-מאַשינען און מכשירים, קעמישע אַפּאַראַטען, גומי-אינדוסטריי, מעטאַל-אינדוסטריי א.אַ.וו. דאַגעגען די בוי-אינדוסטריי, צוקער, כעמישע און קינסטליכע בעמיסטיגונגען האָבען נישט אויסגעפיהרט דעם פּלאַן.

דער אַלגעמיינער אימפּאָרט קיין סאָוויעט-רוסלאַנד אין יאָהר 29[1928 בעטראָגען 832 מיליאָן רובעל, ד.ה. אַנ'ערך 3.770 מיליאָן זל., אין יאָהר 30[1929 — 1.068 מיליאָן רובעל, ד.ה. אַנ'ערך 4.800 מיליאָן זל. אויפ'ן ערשטען אָרט איז געשטאַנען אַמעריקאַ, דאַן דייטשלאַנד, פּוילען — אויסן 15-טען אָרט: 70 מיליאָן זל. אין יאָהר 29[1928, 150 מיליאָן זל. אין יאָהר 30[1929.

דער גאַנצער עקספּאָרט פון די סאָוויעטען האָט אין יאָהר 29[1928 בעטראָגען 12,670.000 טאָן, אין ווערט פון 878 מיליאָן רובעל, אין יאָהר 30-1929 — 18.807.000 טאָן אין ווערט פון 1 מיליאַרד רובעל. אויפ'ן ערשטען אָרט פון עקספּאָרט שטעהט דייטשלאַנד, פּוילען פערנעהמט דאָס 14-טע אָרט.

די דיקטאטור האט דערהרג'עט די קרוין

גאנץ שפאניען האט געוועהלט רעפּובליקאניש

פאַר'ן, די גאַנצע פרעסע שטעלט איינשטימיג פעסט, אַז פאַר די זיבען יאָהר דיקטאַטור וועט דער קעניג אַלפאָנס פון שפאַניען בעצאָהלען מיט זיין קרוין. געגען דער דיקטאַטור האָבען ביי די וואַהלען געשטימט 47 קרייזען אויף 50. אַלע וויכטיגסטע שטעט האָבען געשטימט פאַר דער רעפּובליקאַניש־סאָציאַליסטישער קאָאַליציע שטעט, וועלכע מען האָט געהאַלטען פאַר פעסטונגען פון דער מאָנאַרכיע האָבען געשטימט רעפּובליקאַניש.

איין צייטונג שרייבט:

„ווען מען וואָלט מיט אַ יאָהר צוריק לאַיאַל צוריקגעקעהרט די קאָנסטיטוציאָנעלע פאָרמאַליטעטען, וועלכע זענען אויף אַ מיאוסען אופן פערגעוואַלדיגט געוואָרען אין משך פון 8 יאָהר, דאַן וואָלט מען אפשר געקענט אָפּראַטעווען די קרוין, גענעראַל בערענגער האָט געפּרוּבט אומקעהרען ביסלעכווייז די פרייהייטען, אָבער עס איז שוין געווען צו שפּעט. איצט וועט שוין קיין שום רעגירונגס-ענדערונג נישט גענוג זיין, די מאַדריד־דער בעפעלקערונג האָט טריומפאַל ערקלערט דעם פיהרער פון דער אָפּאָזיציע, אַלקאַלאַ זאַמאָראַ'ן אַלס פּרעזידענט פון דער קינפטיגער רעפּובליק. די דיקטאַטור האָט דערפיהרט צו דער פאַקטישער צוטיילונג פון דער מאָנאַרכיע, און צו דער מעגליכקייט אָפּצורייסען פּראָווינצען".

און אָט וואָס עס שרייבט דער „מאַן";

„די שפּאַנישע וואַהלען בעווייזען באָך צמאָל, אַז די דיקטאַטורען מוזען ברענגען צו רעוואָלוציע. אַ פעסטע מאַכט שאַפט באָר אַ פּיקציע פון מאַכט,

ווען ער איז צוריקגעקומען

איז צוריקגעקומען

ווען דער „וויכער" איז געשוואומען אויף די וואַסערען פון ים אין דער ריכטונג צו גדיניא האָט יעדער פּוילישער ארבעטער פערשטאַנען, אַז אין לאַנד גופא דערנעהנטערט זיך דער סוף פון דעם „וואַסערדיגען" צושטאַנד, וועלכער האָט זיך געשאַפען זינט מאַרשאַל פילסודסקי איז אָפּגעפאָהרען אויף קוראַציע קיין מאַדעירא.

און ווען מ'בעטראַכט טאַקע די תקופה פון מאַרשאַל פילסודסקי'ס אָפּוועזענהייט אז די „אַקטיוויטעט", וועלכע עס האָט אַרויסגעוויזען די רעגירונג, פון וועלכער ער איז דער פאַקטישער פיהרער, קען מען באמת נישט זיין שטארק אָפּטימיסטיש וועגען אונזער צוקונפטיגען גורל.

אין דער צייט, ווען דער הויפּט-שאַפער פון היינטיגען רעזשים האָט זיך קורירט אויף מאַדעירא, זענען זיינע פערטרעטער, וועלכע ער האָט געלאָזען אין לאַנד, אַריינגעפאַלען אין אַ שלאַפקייט און זענען פאַקטיש נישט געווען פעהיג צו קיין שום זעלבסט-שטענדיגע פּאָזיטיווע אַרבייט. אויב די אויפגאַבע פון מאַרשאַל פילסודסקי איז געווען, ווי עס האָט זיך געאויסערט אַ פּוילישע צייטונג, אויסצופּרובירן זיינע טריסטע אָנהענגער ווי אַזוי זיי וועלען זיך אַנ'עצה געבען אָן איהם, דאַן מוז מען זאָגען, זאַ דער פּרוב האָט זיך מיט קיי קינסטיגענדערעזולטאַט נישט געענדיגט. און ס'איז גאַנץ וואַהרשיינליך אַז נאָכ'ן צוריקקומען פון מאַדעירא איז דער נישט אויסגעהאַלטענער עקזאַמען פון אונזער איצטיגער רעגירונג געווען די הויפּט-טעמע פון די געשפּרעכען. קענענדיג די פערהעלטנישען אין לאַנד און דעם צושטאַנד, ביי וועלכען דער מאַרשאַל פילסודסקי האָט אונז פערלאָזען — האָט ער אָבסערווירענדיג אונזער לעבען פו ד'דערוויטענס און קומענדיג צוריק, געקענט אַמבעסטען אָפּשאַצען, אַז אונזער מלוכה-וואָגען האָט, בעזונדערס אויפ'ן אָנגעוויטאָגטען אָרט, אויפ'ן ווירטשאַפטליכען געביט, זיך אויף אַ האָר נישט געריקט פאַראויס. פערקעהרט, דער מצב איז געוואָרען פיל קלאָגעדיקער און געפעהרליכער. און דאָס וואָס איז יאָ אָפּגעטון געוואָרען האָט נישט קיין ראַדיקאַלע בעדייטונג פאַר דער פערבעסערונג פון דעם וואוילשטאַנד פון די בירגער, ווייל די הויפּט-אַרבייט פון דער רעגירונג און פון סיים איז פאַר די פערגאַנגענע לעצטע חדשים בעשטאַנען אין אָננעמען אויפ'ן פאַן פון דלות און נויט אַ ריזען-ביודושעט.

דווקא די אָפּגעלאָפענע סיים-סעסיע, מיט וועלכער אונזערע לידער פון דעם סאַנאַציע-לאַגער ווילען זיך אַזוי גרויס האַלטען, און מיט וועלכער די רעגירונג שטאָלצירט אַזוי, האָט געצייגט אַ געוואַלטיגען מאַנגעל אויפ'ן געביט פון איניציאַטיוו. אַ חוץ דעם ביודושעט האָט דער סיים צוזאַמען מיט דער רעגירונג זיך פערלאָרען אין קלייניגקייטען אין צווייטראַנגיגע פראַגען, וועלכע פּאַסען לחלוטין נישט פאַר אַ תקופה ווען אויפ'ן סדר-היום שטעהען ענינים, וואָס האָבען אַנ'ערשטקלאַסיגע בעדייטונג פאַר דער מלוכה, און זענען פשוט נוגע איהרע יסודות.

וואָס האָבען געזעהען די יעניגע בירגער, וועלכע האָבען יאָ געגלויבט אין די ניסים-ונפלאות פון די נייע מענשען, וועלכע זענע זָגעקומען צו דער מאַכט בעוואָפענט מיט אַ ריזיקע סיים-מעהרהייט? פערגליווערטע רוטין, שווער-בעוועגליכקייט, און דער עיקר פחד און מורא פאַר'ן אָננעמען וויכטיגע און געוואַגטע בעשלוסען, די מענשען האָבען זיך אַרויסגעוויזען ווייט צו קליין פאַר די אויפגאַבען, וועלכע שטעהע זפאַר זיי און עס איז זעהר צו צווייפלען, צי מיט אַזאַ „חיל" וועט אונז געלונגען בייצוקומען דעם שווערען ווירטשאַפטליכען קריזיס און צו פערוואַנדלען פּוילען אַלס אַ גרויס-מאַכט.

און ווען מ'וויל אויף אַ ווייל זיך פערטראַכטען איבער די סיבות, וועלכע האָבען אַרויסגערופען אַזאַ „פּוילען צושטאַנד" — דאַן מוז מען קומען צום בעשלוס, אַז דאָס איז געווען אַנ'אומפערמייד-ליכער רעזולטאַט. ווען אין פערלויף פו ד'יאהרען געוואויגט מען די דאיבנאַנצען אָפּ פון דער פעהיגקייט זעלבסטשטענדיג צו דעציידירען — דאַן מוז דערגיין צו אַ צושטאַנד, ווען די „מיטמאַכער" פערלירען דעם ווילען צו טראַכטען און נאָכמעהר צו טראַגען די פערענטוואָרטליכקייט.

אַלס בולטע אילוסטראַציע צו דעם געשאַפענעם מצב קען דינען די ערקלערונג, וועלכע דער אינערן-מיניסטער סקלאַדקאָווסקי האָט בעת דער פערגאַנגענער סיים-סעסיע געוואָרפען אין דער ריכטונג פון דער אָפּאָזיציע, אַז „ווען ער וועט קומען, וועט זיך ענדיגען דער פאָליטישער קאַרנאַוואַל". דווקא די דאָזיגע ערקלערונג האָט בעווידזען, ווי „שוואַך" עס איז אונזער שטאַרקע רעגירונג, און מאַרשאַל פילסודסקי האָט נאָך זיין צוריקקומען פון זיין אָפּריה נישט מיט וואָס שטאַרק צופרידען צו זיין מיט זיינע פערטרעטער.

איז זיך טאַקע צו ווינשען ביי די קינפטיגע רעגירונגס-ענדערונגען, אַז אַ סך פון די „קאַרנאַוואַל סטנצער" זאָלע זיך געהען אָפּרוהען און אַז נאָך דער „קאַרנאַוואַל-תקופה" זאָל קומען אַ צייט פון אמת'ער שעפערישער אַרבייט, אין דער ערשטער רייה אויפ'ן ווירטשאַפטליכען געביט.

א. צ.

די דערגרייכונגען פון די סאוויעטען

אויף דעם ווירטשאפטליכען געביט

אין וואַרשאָ איז פאָרגעקומען אַנ'אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער פּוילישער-סאָוויעטישער האַנדעלס קאַמער. אויף דער פערזאַמלונג האָט דער דירעקטאָר פון דער קאַמער אינזש. יאַבלאָנסקי געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען דער ווירטשאַפטליכער סיטואַציע פון די סאָוויעטען.

די סאָוויעטען האָבען בעשלאָסען דורכצופיהרען אַנ'אויפבוי פון זייער אינדוסטריי מיט אייגענע כוחות אין דער טערמין פון דער דאָזיגער גרינדליכער איבערבויאונג איז בעשטימט געוואָרען אויף פינף יאָהר. פון יאָהר 1928 ביז צום יאָהר 1932, איינשליסליך (די אַזויגערפּענע „פּיאַטילעטקע", האַלטענדיג זיך קאָנסעקווענט אין אָנגעמערקטען פּלאַן, קויפען נישט די סאָוויעטען גאָרנישט, וואָס איז בעשטימט פאַר באַלדיגען געברויך, דאַגעגען מאַכען זיי אַלע אָנשטרענגונגען אויפ'ן איינקויף פון מאַשינען, אויף אינוועסטיציעס פאַר די פאַבריקען, וואָס דאַרפען בעדינען די לאַנדווירטשאַפט און אינדוסטריי מיט מאַשינען און מכשירים.

אַזוי יאַרום ענטשטעהט אויף די פאָראַהען פון דניעפּר (דאָס אָרט אויפ'ן טייך, וואָס איז בעדעקט מיט פעלזען, און וואו קיין שיף-פערקעהר איז נישט מעגליך געווען) אַ גיגאַנטישע עלעקטראָוויע וואָס

וועט בעזאָרגען מיט עלעקטריציטעט גאַנץ דרום-רוס לאַנד, דאָס וועט זיין די גרעסטע אינסטאַלאַציע פון דעם מי קאין דער גאַנצער וועלט.

אין לענינגראַד אין סטאַלינגראַד (געוו. צאַריצין), אין טשעלאַבינסק און אין כאַרקאָוו זענען אויס געבויט געוואָרען קאָלאָסאַלע פאַבריקען פון טראַקטאָרען, וועלכע וועלען פון יאָהר 1932 ווען זיי וועלען זיין איבערגענען אויסגעפערטיגט, ארויסלאָזען יעהרליך 140 טויזענד טראַקטאָרען מיט אַנ'אַלבעמיינער קראַפט פון 3 מיליאָן דאַמף-פערד.

כדי צו מעכאַניזירען די לאַנדווירטשאַפט, זענען געשאַפען געוואָרען גראַנדיעזע מלוכה'שע לאַנד ווירטשאַפטליכע אונטערנעהמונגען (סאָוכאָזען, אָדער ברויט-פאַבריקען, ווי מ'רופט זיי), אָדער עס זענען פערבונדען געוואָרען אין גרויסע שטחים קאָלעקטיוויזירטע ווירטשאַפטען, וואָס האָבען געהערט צו בעזונדערע פויערים (קאָלכאָזען), די דאָזיגע קאָלעקטיוויזירטע ווירטשאַפטען פערנעהמען לאַנד-שטחים פון הונדערטער טויזענדער העקטאַר און זענען פערזעהען מיט די מאָדערנסטע טעכנישע מאַשינען און אייניריכטונגען.

דאָס ערשטע יאָהר פון דער „פּיאַטילעטקע" איז אַדורך גינסטיג; אַנשטאָט דעם פּראָאויסגעזעהענעם וואוקס פון דער פּראָדוקציע אויף 21.9 פּראָצענט,

איז די פּראָדוקציע געשטיגען אויף 23,4 פּראָצענט. אַז די פּראָדוקציע-צוויגען וועלכע האָבען אין ערשטען יאָהר פּראָדוצירט מעהר, ווי דאָס איז געווען פאָראויסגעזעהען, פון פּראָצענטס, געהערען: די נאַפט-אינדוסטריי, לאַנד-מאַשינען און מכשירים, קעמישע אַפּאַראַטען, גומי-אינדוסטריי, מעטאַל-אינדוסטריי א.אַ.וו. דאַגעגען די בוי-אינדוסטריי, צוקער, כעמישע און קינסטליכע בעמיסטיגונגען האָבען נישט אויסגעפיהרט דעם פּלאַן.

דער אַלגעמיינער אימפּאָרט קיין סאָוויעט-רוסלאַנד אין יאָהר 29[1928 בעטראָגען 832 מיליאָן רובעל, ד.ה. אַנ'ערך 3.770 מיליאָן זל., אין יאָהר 30[1929 — 1.068 מיליאָן רובעל, ד.ה. אַנ'ערך 4.800 מיליאָן זל. אויפ'ן ערשטען אָרט איז געשטאַנען אַמעריקאַ, דאַן דייטשלאַנד, פּוילען — אויסן 15-טען אָרט: 70 מיליאָן זל. אין יאָהר 29[1928, 150 מיליאָן זל. אין יאָהר 30[1929.

דער גאַנצער עקספּאָרט פון די סאָוויעטען האָט אין יאָהר 29[1928 בעטראָגען 12,670.000 טאָן, אין ווערט פון 878 מיליאָן רובעל, אין יאָהר 30-1929 — 18.807.000 טאָן אין ווערט פון 1 מיליאַרד רובעל. אויפ'ן ערשטען אָרט פון עקספּאָרט שטעהט דייטשלאַנד, פּוילען פערנעהמט דאָס 14-טע אָרט.

Dr. Z. Rakowski

פאַר אויערן-, נאז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה
9 קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 127-81.
שטרעכשטאַרען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן
אין לעשניצע גטרעטשעל 17 פון 10—11 פון 2—3

נייעס פאלקסבלאט

דאס לאדזער רעבען

נייעס פאלקסבלאט

מיטוואך
15
כה
ניסן תרצ"א

אַפּריל
זון-אויפגאַנג 5.03
זון-אונטערגאַנג 6.21

איז וואס ווערען בעשולדיגט די לאוניקעס קוק און איזדעבסקי

דער ענין „צוויי לאַוניקעס" וואָס איז אַרויס־געשוואומען אַלס גאַהנסטער רעזולטאַט פון דעם סכסוך צווישען ד"ר וויעלינסקי מיט דער פ.פ.ס.־פּאַרטיי, פון וועלכער ער איז אַרויסגעטראָטען, האָט איצט אָנגענומען אַ נייע ווענדונג.

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט האָט איבער־געריסען זיין אורלויב לאַוניק קוק און באַלד ווי ער איז צוריקגעקומען האָט ער אַלס איינער פון די „צוויי לאַוניקעס" פערעפענטליכט אַ ברעף אין דער פרעסע, אין זיין ברעף דערצעהלט

לאַוניק קוק

אַז נאָכדעם ווי ער האָט זיך געווענדעט צו פרעז. זשעמיענצקי און דער לעצטער האָט איהם ערקלערט אַז ד"ר וויעלינסקיס בעשולדיגונג געגען די „צוויי לאַוניקעס" האָבען אויך אַז שייכות צו איהם איז ער געצוואונגען צו ערקלערען עפענטליך אין וואָס עס האַנדעלט זיך.

ער דערצעהלט דערביי, אַז ד"ר וויעלינסקי האָט פאַראַיאָהרען, בעת ער האָט פערטרעטען דעם שטאָט־פּרעזידענט איהם אַרויסגערופען און איבער־געגעבען אין דער אָנוועזענהייט פון צוויי מאַגיסט ראַט־מיטגלידער און צוויי שטאָטישע בעאַמטע, אַז אַ מאַגיסטראַט־בעאַמטער בירנבעלד־פאָלעצקי, זאָל האָבען דערצעהלט בשם אומרו וואָס האָט געהערט פון אַ לאָדזער יובילער אַז אַ אונטערגעהמער, וועל כער אַרבייס פאַר'ן מאַגיסטראַט האָט בעשטעלטאַ פינגערל אַלס מתנה פאַר לאַוניק קוק.

ער, לאַוניק קוק האָט אויפ'ן אָרט פּראָטעסטירט געגען דעם און אַפילו געוואָלט פערפיהרען אַ פּראָ־צעס געגען רכילות, אָבער די מאַגיסטראַט יוריסטען האָבען פעסטגעשטעלט, אַז די בעשולדיגונג שטיצט זיך בלויז אויף אַ פלאַטקע און האָט נישט אונטער זיך קיין שום פּאָזיטיוען בעוויז.

אויף לאַוניקס קוק פאָדערונג איז דער דער־מאָהנטער אונטערגעהמער אַפילו גערופען געוואָ־רען אין מאַגיסטראַט וואו ער האָט ערקלערט אַז ער האָט טאַקע בעשטעלט אַ פינגערל אָבער... גאָר פאַר זיין אייגען וויב.

שפּעטער, ווען פּרעזידענט זשעמיענצקי איז צו־ריקגעקומען פון אורלויב האָט לאַוניק קוק איהם דערצעהלט וועגען דער מעשה, דערויף האָט דער לעצטער געענטפערט, אַז ער האָט שוין וועגען דעם איבערגערעדט מיט ד"ר וויעלינסקי און זיי האַלטען אַז עס איז נישט כדאי צו רעדען וועגען דעם, מחמת דאָס איז נאָר אַ ווילדע פלאַטקע.

צום סוף דראָהט לאַוניק קוק די רכילות־פער־שפּרייטער אַז ער וועט זיי צוציהען צו פעראַנט־וואָרטליכקייט.

אויך

לאַוניק איזדעבסקי

איז אַרויס מיט אַן ערקלערונג: פאַראַיאָהרען אין אויגוסט האָט וויצע־פּרעזידענט וויעלינסקי איהם אין דער אָנוועזענהייט פון אייניגע פערזאָן מיטגעטיילט אַז אַ וואַרשעווער פירמע האָט זיך פערקלאָגט פאַר איהם, דאָס אַ לאָדזער פערמיטלער האָט ביי איהם זיך בעמיהט וועגען אַ פערטרעטונג פון דער וואַר־שווער פירמע אויף לאָדז און האָט דערביי אָנגע־ווינען אַז ער וועט קענען מאַכען פאַר דער פירמע גוטע געשעפטען ווייל ער קען זיך מיט לאַוניק איזדעבסקי, דערביי האָט ער פערלאַנגט אַ הויכע פּראָוויזיע. ד"ר וויעלינסקי האָט אָנגערופען דעם נאָמען פון דאָזיגען לאָדזער פערמיטלער און אָנגע־פרעגט ביי לאַוניק איזדעבסקי צי ער איז גרייט צו ציהען דעם פערמיטלער צו פעראַנטוואָרטליכקייט, פאַר אויסנוצען זיין, איזדעבסקיס נאָמען פאַר אייגע בע צוועקען, לאַוניק איזדעבסקי האָט דערויף גע־ענטפערט, אַז ער קען דעם פערמיטלער, ער האָט אָבער מיט איהם וועגען קיין שום געשעפטען נישט גערעדט און איז גרייט צו ציהען פון זיין ערקלערונג די וויטגעהענדסטע קאָנסעקווענצען.

דער דאָזיגער פערמיטלער וועמען לאַוניק איז־דעבסקי האָט אַרויסגערופען האָט ערקלערט, אַז ער האָט גערעדט אין זיין אייגענעם נאָמען און נישט גערעכענט אַז די פערזענלעכע בעקאַנטשאַפט מיט'ן לאַוניק וועט איהם פערלייכטערען צו בעקומען שטע טישע בעשטעלונגען. דערויף האָט דער דאָזיגער פערמיטלער צוגעשיקט אַ ברעף צו וויצע־פּרעזידענט וויעלינסקי אין וועלכען ער בעט ענטשולדיגונג פאַר דער עוולה אויב אַזאַ איז געשעהען דעם לאַוניק איזדעבסקי דורך זיין ערקלערונג.

דער דאָזיגער ברעף איז פאָרגעלייענט געוואָ־רען אין דער אָנוועזענהייט פון די זעלבע פערזאָנען וואָס זענען אָנוועזענד געווען בעת דער ערשטער מיטטיילונג. צום סוף פון דער בעראַטונג איז בע־שלאָסען געוואָרען צו וואַרטען מיט אַ דעציזיע, ביז ס'וועט צוריקקומען פּרעזידענט זשעמיענצקי, און דאַן זאָל בעשלאָסען ווערען צו אַרויסטרעטען געגען דעם פערמיטלער געריכטליך.

נאָך זיין צוריקקומע האָט זיך פרעז. זשע־מיענצקי בעראַטען מיט דעם יוריסט־קאָנסולט פון מאַגיסטראַט און פעסטגעשטעלט אַז ס'איז נישט אויף בעכטען איז געווען בעשטימט אין קרייז־געריכט די קרעדיטאָרען־פערזאַמלונג פון דער האַנ־דעלס־באַנק. די פערזאַמלונג איז אָפּגעלעגט געוואָ־רען, אָבער נישט אַלע האָבען דערפון געוואוסט און פיל זענען געקומען צו דער פערזאַמלונג. צוו. אַנד. זענען געקומען אויף צוויי אַדוואָקאַטען פון לובלין, וועלכע רעפּרעזענטירען 1 מיליאָן זלאָטיס חובות.

די לאָדזער קרעדיטאָרען האָבען אָפּגעהאַלטען אַ פערזאַמלונג און אַרגאַניזירט אַ קאָמיטעט פון די קרעדיטאָרען, וועלכע רעפּרעזענטירט 150 קרעדי־טאָרען, וועלכע האָבען אין דער באַנק פקדונות אויף 3 מיליאָן זל.

נעכטען איז פערעפענטליכט געוואָרען דער ב־לאַנס פון דער באַנק. די אַקטיוען פון דער באַנק בעטראָגען 29.923.702 זל. און די פּאַסיוען — 28.340.059 זל. אַזוי אַרום איז דער אַקטיוו גרעסער פונ'ם פּאַסיוו מיט העכער אַנדערשהאַלבען מיליאָן זלאָטיס.

ארום דעם באַנקראָט פון דער האַנדעלס־באַנק

אויף בעכטען איז געווען בעשטימט אין קרייז־געריכט די קרעדיטאָרען־פערזאַמלונג פון דער האַנ־דעלס־באַנק. די פערזאַמלונג איז אָפּגעלעגט געוואָ־רען, אָבער נישט אַלע האָבען דערפון געוואוסט און פיל זענען געקומען צו דער פערזאַמלונג. צוו. אַנד. זענען געקומען אויף צוויי אַדוואָקאַטען פון לובלין, וועלכע רעפּרעזענטירען 1 מיליאָן זלאָטיס חובות.

די לאָדזער קרעדיטאָרען האָבען אָפּגעהאַלטען אַ פערזאַמלונג און אַרגאַניזירט אַ קאָמיטעט פון די קרעדיטאָרען, וועלכע רעפּרעזענטירט 150 קרעדי־טאָרען, וועלכע האָבען אין דער באַנק פקדונות אויף 3 מיליאָן זל.

נעכטען איז פערעפענטליכט געוואָרען דער ב־לאַנס פון דער באַנק. די אַקטיוען פון דער באַנק בעטראָגען 29.923.702 זל. און די פּאַסיוען — 28.340.059 זל. אַזוי אַרום איז דער אַקטיוו גרעסער פונ'ם פּאַסיוו מיט העכער אַנדערשהאַלבען מיליאָן זלאָטיס.

נאַכגעמאַכטע קראַיקעס, רעגולאַציעס, באַנקראָטען

טעגליכע כראָניק פון האַנדעלס־געריכט

מיט עטליכע טעג צוריק האָט די „קאַראַלע־ווער מאַנופאַקטור ק. קרעניג און קאָמפּ." בעקומען אַ געריכטס־פערזיכערונג געגען ישעי שאַץ (ציגעל־גאַס 52) אין איהר תביעה אויף 3000 זל. און פערזיכערען די רעכט אין איהר סחורה־מאַרקע. נעכ־טען איז אין האַנדעלס־געריכט פאָרגעקומען אַ צוויי־טער עהנליכער פּראָצעס געגען דריי לאָדזער סיר־מעס יאַקובאָוויטש (פּיעטריקאָווער 62), ברידער פאַוולאָוויטש (פּיעטריקאָווער 33) און א. רובינ־שטיין (אַל. 1, מאַי 1), וועלכע מאַכען נאָך די פאַ־טענטירטע קראַיקע פון „ק. קרעניג". די פירמע „קרעניג" פאָדערט ביי אַלע אָנגעקלאָגטע צו 2500 זל. שאָדען־ערזאַץ. געגען אַלע פירמעס איז אַרויס־געגעבען געוואָרען אַ געריכטס־פערזיכערונג אויף דער תביעה.

* * * *

שמואל ראָזענבערג (פּיעטריקאָווער 28) איז פאַראַיאָהרען אין יולי ערקלערט געוואָרען פאַר באַנקראָט. פון סעפּטעמבער 1929 ביז יוני 1930, האָט ער געהאַט אַ צאָהלונגס־פּראָבלעמע. אין מערץ 1931 האָט דער באַנקראָטירטער געשלאָסען אַנ'אָפּמאַך מיט די קרעדיטאָרען צו בעצאָהלען זיי 20 פּראָצ. פון די חובות, צאָהלבאַר אין 4 ראַטעס אין פערלויף פון 2 יאָהר. דאָס געריכט האָט דעם אָפּמאַך בעשטעטיגט.

* * *

אין נאָוועמבער 1929 האָט זיך שכר יאַקובאָ־וויטש (סוויטער־פאַבריק פאָלהדניאווא 11) זיך גע־ווענדעט אין געריכט וועגען ערקלערען איהם פאַר באַנקראָט. דער באַנקראָט איז ערקלערט געוואָ־רען. אין פעברואַר 1931 האָט יאַקובאָוויטש פאַר־געשלאָגען צו בעצאָהלען 10 פּראָצ. פון זיינע חו־בות, צאָהלבאַר אין 2 האַלב־יאָהריגע ראַטעס. די קרעדיטאָרען האָבען דעם פאָרשלאָג אָפּגעוואָרפען און האָבען בעשלאָסען צו שאַפען אַ קרעדיטאָרען־פערבאַנד. דאָס געריכט האָט דערוויל דעם קרעדי־טאָרען־פערבאַנד נישט בעשטעטיגט און פערלאַנגט די מיינונג פון ריכטער־קאָמיסאַר וועגען כאַראַק־טער פון באַנקראָט.

ווער קען אינטערווענירען וועגען שטייער־ענינים

(ע5.) ווי בעקאַנט האָט לעצטענס די פי־נאַנץ־קאָמער אויסגעגעבען אַ רייה פערארדנונגען, וואָס זענען אויסען צו מאַכען אונמעגליך פאַר פערשידענע פערמיטלער צו אינטערווענירען אין שטייער־ענינים. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט די פינאַנץ־קאָמער אַרויסגעשיקט צו אַלע האַנדווערקער־צעכען און סוחרים־אָרגאַניזאַציעס בריף, אין וועל־כע זי מאָדערט אויף, אַז די אָרגאַניזאַציעס זאָלען מיטטיילען, ווער ס'איז פון זיי בעטולמעכטיגט צו אינטערווענירען פאַר זייערע מיטגלידער.

ס'איז מעגליך, אַז אַ רייה אָרגאַניזאַציע, אין פעראיינען האָבען אַזעלכע אויסמאָדערונגען נישט בעקומען און נישט אָנגעגעבען זייערע בע־פולמעכטיגטע. אַזעלכע אָרגאַניזאַציעס וואָלטען אַזוי אַרום פערלוירען די מעגליכקייט צו אינטערווענירען לטובת זייערע מיטגלידער.

ס'איז געוואונען דעריבער, אַז אָרגאַניזאַציעס וועלכע האָבען אַזעלכע בריף נישט בעקומען, זאָלען זיך ווענדען אין לאָדזער פינאַנץ־קאָמער צום לייטער פון אָרגאַניזאַציע אפטיילונג ח' רעלעוואַנטישע און איהם אויפגעבען זייערע בעפולמעכטיגונג.

מבטל געמאַכט די אויספאַרשונג וועגען דער מאַטורע־אַפּערע

(2) בשעתו האָט אין לאָדז אָנגעמאַכט אַ שטאַר קען רושם די אָפּערע מיט מאַטורע־צייגנישען אין גימנאַזיע פון שווייצער (פאַמאַרסקא 46) צוויי לעה־רער — קאַמינסקי און טענטשקאָווסקי פלעגען נעה־מען ביי די מאַטוריסטען פון 500 ביז 1000 זל. און ערשיילען זיי לעקציעס. אויף די דאָזיגע „לעק־ציעס" זאָלען די לעהרער פון פריהער אויס דער־צעהלען זייערע שילער, וואָס פאַר אַ פראַגען מ'־וועט זיי שטעלען בעת די מאַטורע־עקזאַמענס.

נגען דער ענין איז ענטדעקט געוואָרען זענען די לעהרער אָפּגעשטעלט געוואָרען פון זייערע אַמטען און די פּראָקוראַטור האָט געגען זיי פער־פיהרט אַנ'אויספאָרשונג.

געכטען האָט דאָס שול־קוראַטאָריום דעם לעה־רער סענטשקאָווסקי איבערגעפיהרט אויף עמערי־טור און קאַמינסקין איבערגעפיהרט אין אַ שטעטעל פון פּויזנער וואָיעוואָדזטווע.

דער אויספאָרשונגס־ריכטער האָט די אויס־פאָרשונג מבטל געמאַכט, ווייל ער האָט נישט פעסטגעשטעלט קיין סמנים פון פערברעכען.

מיליאָן זלאָטיס.

ס'איז בלויז נאָך נישט בעוואוסט, ווי גרויס ס'וועלען זיין די שטראָפען פון דער פינאַנץ־מאַכט פאַר די שייער־שווינדלען, וואָס די באַנק איז בע־גאַנגען. יעדענפאַלס האָבען די קרעדיטאָרען אויס־זיכטען אויף צו בעקומען אַ גאַנץ הויכען טייל פון זייערע פקדונות און זיי דאַרפען זיך נישט לאָזען אויסנוצען פון שפּעקולאַנטען, וואָס קויפען אויף די פערפליכטונגען פון דער באַנק.

דרינגענדע אונטערשטי־צונג פאַר ארבייטסלאָזע

(מ) מאָנטאָג, דעם 13 אַפּריל האָט זיך אָנ־הויבען די רעגיסטראַציע פון ארבייטסלאָזע טיזישע ארבייטער אויף דרינגענדע מלוכה־שטיצע אויף אַפּריל. דאָס רעכט אויף שטיצע האָבען די אר־בייטסלאָזע, וועלכע וואוינען אין לאָדז וועניגסטענס זייט'ן 1 יאַנואַר 1930, האַלטען אויס אַ פאַמיליע, האָבען נישט קיין פערמענען, האָבען נישט קיין הכנסות, וואָס זענען גלייך אָדער גרעסער פון דער שטיצע, בעקומען נישט קיין שטיצע פון דער קראַנ־קען־קאַסע, און בעקומען נישט קיין איגוואַלידען רענטע האָבען דערהאַלטען די שטיצע אין מערץ אָדער האָבען אויסגעשעפּט זייערע אונטערשטיצונ־גען פון ארבייטסלאָזען פאָנד אין מערץ 1931 י.

די רעגיסטראַציע וועט פאָרקומען אין לאָקאַל פון אונטערשטיצונגס־אמט פאַר ארבייטסלאָזע אויף רער גאַס פון 28 שיסער פּולק 32 פון 8.15 פריה ביז 2 בייטאָג.

מיטוואָך — 15 אַפּריל K L Ł
דאָנערשטאָג — 16 M N O
פרייטאָג — 17 R R S
שבת — 17 T U W Z Ż

איבערזיכט פון פערד

היינט, מיטוואָך ד. 15 אַפּריל ה. י. קומט ווייטער פאַר די איבערזיכט פון די פערד. שטעלן דאַרפן זיך די פערד, וואָס זענען געבוירען אין 1916 י. און זענען בעת די פריהערדיגע אי־בערזיכטען אַנערקענט געוואָרען צו די קאַטעגאָריע T, Ac, Al, Wll, Wl.

אויב דער בעזיצער פון'ם פערד קען אַליין מיט איהם נישט מיטקומען דאַרף ער מיטשיקען אימיצען וואָס זאָל קענען ערטיילען די נויטיגע אינפאָרמאַציעס וועגען דעם פערד.

מעלדונג וועגען בעשעפטיגען פרעמדע בירגער

(ב) אויפ'ן סמך פון דער פאַראָרדנונג פון מלוכה־פּרעזידענט וועגען שיצען דעם אַרבייטס־מאַרק, ערשינען דעם 6 אַפּריל, דאַרפען אַלע אונ־טערגעהמער (פאַבריקאַנטען, סוחרים, האַנטלען, רעסטאָראַנען, א. אַ. וו. אין פערלויף פון אַ חודש ד. ה. ביז'ן 5 מאַי מעלדען אין וואָיעוואָדזטווע, אויב זיי בעשעפטיגען אַ בירגער פון אַ פרעמדער מלוכה. פאַר נישט אויספיהרען די פאַראָרדנונג דראָהט אַ שטראָף פון 100 ביז 10.000 זל. אָדער אַרעסט ביז 6 וואָכען.

היינט און פאָלגענדע טעג!
דאָס פּרעכטיגסטע מייסטערווערק פון איצטיגען סעזאָן פון דער מייסטער־רעזשי
Lionell Barrymore
זינגער די פון בערג
דראַמע פון לעבען און ליבע צווישען קאָזאַקען־וואוינערטער.
ליבעס־ליד פון אַ גנב,
זאַרגלאָז ליד פון וואַנדערער.
אין דער הויפּט־ראָלע:
Lawrence Tibett
הומאָר און וויצען, אויסגעפיהרט פון די קאָנקורענצלאָזע קאָמיקער
LAUREL I HARDY
רייצענדע מוזיקאַלישע אילוסטראַציע פון בעריהמטען Franciszek LEHAR
אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 נאָכמיטאָג שבת, זונטאָג און יום־טוב 1 בייטאָג
פאַפּולערע פּרייזע.

מאיר קאַרפּ האָט געשענקט זיין הויז דער יידישער קהלה

גרויסע אונצופרידענהייט מיט'ן פסק-דין פון ראַבינאַט וועגן דער מקוה אויף זאַכאַדניאַ גאַס

נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג

אויף בעכטען אין אָוועגד איז געריפען געוואָרן אַ דרינגענדע זיצונג פון דער צייטווייליגער קהלה-פערוואַלטונג. ביים עפענען די זיצונג איז פאַרמירט דער פרעזעס מינצבערג, אַז דער פערשטאָרבענער מאיר קאַרפּ האָט איבערגעלאָזען זיין גאַנץ פערמעגען, וואָס בעשטעהט פון אַ הויז אויף פאַבאַרסקאַ 19, פאַר דער קהלה, די אָנוועזענדע בעעהרען זיין אַנדענק דורך אויפשטעהן פון די ערשער.

נאָכ'ן אָננעהמען דעם פּראָטאָקאָל פון דער פאָריגער זיצונג ווערט איבערגעלייענט אַ ברעף פון דער שטאָטישער טטאַראָסטווע, אין וועלכען ס'ווערט אָנגעפרעגט, ווי אַזוי די קהלה-פערוואַלטונג פערקוקט זיך אויפ'ן פּראָצעס צו פעראייניגען אַנדזשעיען צו דער לאָדזער קהלה.

צוליב דעם, וואָס דער דאָזיגער פּראָצעס איז פערבונדען מיט גרויסע הוצאות און טעכנישע שוועריגקייטען איז בעשלאָסען געוואָרען בישט צו נעהמען קיין שטעלונג אין דער דאָזיגער פראַגע, און דאָס איבערלאָזען פאַר דער קומענדיגער פערוואַלטונג.

די קאָמיסיע, וועלכע פערנעהמט זיך מיט דער אַקציע געגען דער קאַלענדער-רעפאָרם, האָט צוגעשיקט אַן אייגלאַדונג צו דער קהלה צו שיקען אַ דעלעגאַט צו אַ קאָנפערענץ וועגען דער דאָזיגער פראַגע, וועלכע קומט פאָר אין וויען. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען די אייגלאַדונג אָנצונעהמען און אַרויסשיקען אַ דעלעגאַט.

דער פרעזעס מינצבערג טיילט מיט, אַז ער האָט בעקומען אַ ברעף מיט אַ פסק פון ראַבינאַט אין דער פראַגע פון דעם פאַכטער פון דער מקוה אויף זאַכאַדניאַ 56 אין דער דין-תּורה מיט דער קהלה.

לויט דעם פסק שטעלט זיך אַרויס, אַז די קהלה דאַרף בישט נעהמען קיין דירה-געלד פון זילבערשטיינען פאַר די 17 יאָהר, וואָס ער האַלט די מקוה, און די דאַרף איהם נאָך צוצאָהלען 5739 דאָלאַר. אויב די קהלה וויל זילבערשטיינען בעזייטיגען פון דער מקוה, מוז זי איהם געבען נאָך 5000 דאָלאַר און אַ חדש דעם אַ פּאָסטען אַלס פערוואַלטער אָדער קאַסירער מיט אַ פּענסיע פון 800 זל. אַ חודש.

דער דאָזיגער פסק-דין האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע אויפרעגונג צווישען די אָנוועזענדע.

ה' חיים מאיר ווייגטרויב ערקלערט, אַז ער שטאַמען מיט א. קאַפּלאַן, וועלכע זענען געווען אַלס עקספּערטען אין דער דאָזיגער פראַגע, האָבען פעסטגעשטעלט, אַז זילבערשטיין האָט בישט מעהר אַריינגעלייגט אויף רעמאָנט ווי 16 ביז 18 טויזענד זלאָטיס.

ה' פליוואַנסקי ערקלערט, אַז ער איז בשעתו אויסגעוועהלט געוואָרען צו פערשרעטען די קהלה-פערוואַלטונג בעת דער דין-תּורה מיט זילבערשטיין, האָט ער זיך צוריקגעצויגען פון דער דין-תּורה, און דער ראַבינאַט האָט זיך אָפּגעזאָגט ווייטער צו פיהרען די דין-תּורה. ער וואונדערט זיך דערביבער, ווי אַזוי דער ראַבינאַט האָט איצט געגעבען אַ פסק אָהן דער אָנוועזענהייט פון אַ קהלה-פערטרעטער.

ה' האָפמאַן האַלט, אַז דער ראַבינאַט האָט זיך אַליין אויסגעשטעלט אַ שלעכטע צייגניש מיט דעם דאָזיגען פסק. זילבערשטיין האָט געהאַט גרויסע סך הכנסות, האָט גוט געלעבט, בישט געצאָהלט קיין דירה-געלד און צום סוף דאַרף באָך איהם די קהלה צוצאָהלען צעהנדליגער טויזענדער דאָלאַרען. דער ראַבינאַט האָט אַרויסגעגעבען דעם פסק אָהן דעם פערטרעטער פון דער קהלה און מ'דאַרף איהם בישט אָננעהמען. ער לעגט פאָר דעם גאַנצען ענין איבערצוגעבען אין געריכט.

הרב סעגאַל שטעלט פעסט, אַז דער ראַבינאַט האָט בעקומען אַלע רעכטגונגען אין ריבעל און האָט זיי איבערוואַלוטירט אויף דאָלאַרען.

פרעזעס מינצבערג זעהט אין דעם פסק אַ גרויסען טעות פון ראַבינאַט, וועלכער דאַרף אויסגעבעסערט ווערען, די ציפערען זענען דורכ'ן ראַבינאַט גישט גענוי גענומען געוואָרען.

ה' בערגער פּראָטעסטירט אויף געגען דעם פסק, ער ווייזט אָן, אַז אַלע ציפערען אוז דאַטען וואָס דער ראַבינאַט גיט אָן זענען בישט קיין גענויע. זילבערשטיין איז שולדיג פאַר 17 יאָהר דירה געלד 160 טויזענד זל., דער רעדנער וואונדערט זיך, ווי אַזוי דער ראַבינאַט האָט געקענט אַרויסגעבען אַ פסק אָהן אַ פערטרעטער פון דער קהלה.

ס'ווערט בעשלאָסען דעם גאַנצען ענין מיט די פּראָטאָקאָלען איבערצוגעבען דער בייזער פערוואַלטונג.

ס'ווערט בעשלאָסען אָנצונעהמען דעם לעגאַט פון פערשטאָרבענעם מאיר קאַרפּ, לויט דעם וואונש פון פערשטאָרבענעם וועט די קהלה געבען יעהרליך 300 זל. דעם מושב-זקנים, 100 זל. דעם „ליגת הצדק" און 200 זל. דעם „מיקוד חולים" אין ארץ-ישראל. ווייטער איז לויט דעם וואונש פון פערשטאָרבענעם אויסגעוועהלט געוואָרען אַ קוראַטאָריום, וועלכער זאָל פערוואַלטען מיט'ן לעגאַט. אין קוראַטאָריום זענען געוועהלט געוואָרען: גרשון ביימאַן, זיגפריד לאַנדוי, הענך בערגער, אהרן יוסף וואַידיסלאַווסקי, חיים מאיר וויינטרויב און מאיר אייזנער.

דאַן איז בעטראַכט געוואָרען דער דויגענדער פאָרשלאַג פון פרעזעס מינצבערג און חברים וועגען רעאַליזירען דעם בעשלוס צו שאַפען אַ תּלמוד-תּורה אין דער געגענד פון באַלוט און ראַדאָגאָשטש. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו דינגען אַ לאָקאַל און עפענען די תּלמוד-תּורה. מיט דעם איז די זיצונג געשלאָסען געוואָרען.

קופּאָן

אויף א יורידישער עצה

גילטיג מיטוואָך, דעם 15-טען אפריל

א בעקאַנטער יוריסט

ערטיילט יורידישע עצות

פון 3 ביז 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג אין רעדאַקציע פון אונזער צייטונג, פּיפּטריקאַווער 21.

אינטערעסאַנטען דאַרפען מיטבענען דעם קופּאָן פון „נייעם פאָלקסבלאַט" — פון דעם: „צלבען טאָג". —

לייב שריפטזעצער'ס

אָנ'אוועגד פון פּלאַסישען הומאָר און סאַטירע

היינטיגען פרייטאָג 8,30 אָוועגד קומט פאָר אין זאַל פון דער געז. „קולטור-ליגע" בזשעזשינער 23 אנ'אוועגד פון הומאָר און סאַטירע, אויסגעפיהרט דורכ'ן בעריהמטען יודישען אַרטיסט-הומאָריסט — לייב שריפטזעצער.

לייב שריפטזעצער האָט מיט אַ קורצער צייט צוריק געשפּילט אין יודישען טעאַטער אין „פיל-האַרמאָניע", צוזאַמען מיט רודאָלף זאַסלאַווסקי'ן אין שלום-עליכם'ס „שוביה דער מילכיגער", אַלע, וואָס האָבען געזעהען לייב שריפטזעצערן אין דער אָל פון מנחם-מענדעל זענען געווען ממש איבערראַשט פון דער מייסטערהאַפטער אינסצענירונג און פון דער ראָל. שריפטזעצער האָט אונז געוויזען די אמת'ע מערקערפערונג פון שלום-עליכם'ס מנחם-מענדעל.

לייב שריפטזעצער געהער צו די גאָט-בעגנשטע יודישע הומאָריסטען. זיינע אָוועגטען פון הומאָר און סאַטירע, וואָס זענען פסח-צייט פאָרגעקומען אין וואַרשאָווער ליטעראַטען-פעראיין און אין אַנדערע שטעט פון פּוילען זענען אַראָפּ מיט אַ ריזיגען דערפאָלג.

צו זיין אויפטריט אין לאָדז, האָט דער אַרטיסט צוגעגרייט אַ רייך פּראָגראַם פון שלום-עליכם'ס הומאָריסטישע דערציילונגען און סצענקעס פון משה נאַדיר'ס — סאַטירע, פון טונקעלען — דער קרומער שפּינעל א. אנד. אַ טייל פון פּראָגראַם פיהרט דער אַרטיסט אויס אין גרים.

עס איז אָהן שום ספק, אַז דער אָוועגד פון לייב שריפטזעצער אין לאָדז וועט אַרויסרופען דעם געהערינען אינטערעס.

50 יאָהר שאַפען פון מוריצי טרעמבאַטש

זיך געשאַפען איז וואַרשא אַ יובילט אום-קאַמיטעט לכבוד דעם אַלטען לאָדזער קינסטלער

אין לאָקאַל פון דער יודישער קונסט-געזעלשאַפט (וואַרשאַ, קרולעווסקאַ 51) איז פאָרגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון דער אויסשטעלונג פון בעריהמטען קונסט-מאָלער מוריצי טרעמבאַטש אונזער בן-עיר. די דאָזיגע אויסשטעלונג איז פערבונדען מיט'ן 55 יובילעאום פון אַרטיסטישער טעטיגקייט פון יודישען מייסטער. כדי צו עהרען דעם יובילאַר האָט זיך געגרינדעט אַ יובילעי-קאָמיטעט בראש פון וועלכען ס'האָט זיך געשטעלט דער דירעקטאָר פון קונסט-דעפּאַרטאַמענט פּראָפ. סקאַפּשי-לאַס.

אין דער וואוינונג פון ה' וואַלדענבערג איז אונטער'ן פאָרזיץ פון ד"ר גאָלדפלאַם פאָרגעקומען אַ זיצונג פון יובילעאום-קאָמיטעט. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען איינצואָרדנען אַ יובילעי-אום-ראַט אין זאַל פון וואַרשאַווער שטאָט-ראַט און שאַפען אַ פאָנד צו בעעהרען דעם פערדינסטפולען יובילאַר. אין עקזעקוטיוו פון יובילעאום-קאָמיטעט זענען געוועהלט געוואָרען: אדוו. קראָנשטיין, דר דאַטינער, אדוו. נח פרילוצקי, אדוו. י. קערנער און ה. וועגמייסטער.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

מיטוואָך דעם 15 אַפּריל

11,58 צייט-סיגנאַל 12,05 גראַמאַפאָן מוזיק 1,15 פאָרלעזען פון טאָג-פּראָגראַם. קינאָ און טעאַטער-רעפּערטואַר, 2,40 פאָרטראָג פאַר מאַטור-זיסטען, 3,50 ראַדיאָ כראָניק (טראַנסמיסיע פון וואַרשאַ), 4,10 קאָמוניקאַט פאַר שיפער און פישער 4,15 פּראָגראַם פאַר קינדער (טר. פון ווילנאַ), 4,45 גראַמאַפאָן-מוזיק, 5,15 פאָרטראָג פון קראַקאַ, 5,45 פאָפּולערער קאָנצערט פון פּוילישען ראַדיאָ אָרקעסטער, 6,45 פערשידענעס, 7,10 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער, פּראָגראַם אויף מאָרגען 7,25 גראַמאַפאָן-מוזיק, 7,40 ראַדיאָ-פּרעסע זשורנאַל פון וואַרשאַ, 8,00 איבערזיכט פון די נייעסטע ביכער - אויסגאַבען פון פּראָפ. ה. מאַשטשיצקי, 8,15 פאָרטראָג וועגן מוזיק (וואַרשאַ), 8,30 אינטערנאַציאָנאַלער קאָנצערט פון בודאַפּעשט, 10,10 פעליעטאָן, 10,25 גראַמאַפאָן-מוזיק פון וואַרשאַ, 10,35 „פ.א.ט." וועטער - פאָליציי - און ספּאָרט-קאָמוניקאַטען, טאַנץ-מוזיק פון וואַרשאַ.

אַ דויב-אַנפאַל אין אַ וואוינונג

אין דער וואוינונג פון צעלע מעלשפּייז אויף קיליינסקי 17 האָט אַרום 10 אין אָוועגט אָננעקלאַפּט אַן'אומבעקאַנטער. ווען די פרוי האָט געעפענט די טיר, האָבען זיך אַריינגעריסען 5 פערמאַסקירטע און דראָהענדיג מיט רעוואָלווערן געפאָדערט, אַז זי זאָל זיי אַרויסגעבען דאָס געלט, וואָס זי האָט.

די פרוי האָט זיך בישט פערלוירען און האָט אויפגעהויבען אַזאַ געשריי, אַז די באַנדיטען האָבען זיך אַלץ געלאָזט אַנטלויפען. ווען די לאַקאַטאָרען זענען זיך צוגעבלאָזען איז שוין קיינער בישט געווען. בעת דער אויסטאָרשונג האָט פרוי מעלשפּייז ערקלערט, אַז ביים אַנטלויפען האָט איינער פון די באַנדיטען פערלוירען זיין מאַסקע און זי וואָלט איהם קענען דערקענען. מ'רעכענט דעריבער, אַז מ'וועט די אָנפאַלער קענען ענטדעקען.

זעלבסטמאָרד

צוליב אונפאַרזיכטיגקייט

(2) אויף ציגעל-גאַס 14 (פריהער 46) איז נעכטען אַרויסגעפונען געוואָרען די פאַנאַטאָוויע. ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דאָרט האָט זיך דערשאָסען ריינהאָלד היינע א פאָטער פון 2 קינדער. די אויסאַרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז היינע האָט מיט אַ פאָר טאָג צוריק געקויפט אַ גענוצטען רעוואָלווער. נעכטען האָט ער זיך גענומען רייניגען דעם רעוואָלווער, אָנגעגרייט אַ פלעשעלע אייל א.א.ו. צוליב אונפאַרזיכטיגקייט פון היינע'ן האָט דער רעוואָלווער אויסגעשאָסען. די קויל האָט געטראָפען היינע'ן אין קאָפּ און ער איז געבליבען טויט אויפ'ן אָרט.

פּאָליטישע אַרעסטען

(2) אויף קיליינסקי 24 איז אַרעסטירט געוואָרען די 21-יאָהריגע פריידע זענדעל פון וואַלבאַרסקאַ 22. אויף פּילסודסקי 13 איז פערהאַלטען געוואָרען דער 20-יאָהריגער שבתי יוזעפאָוויטש פון שוו. יאַקובאַ 9. ביידע ווערען בעשולדיגט אין פערשפּרייטען קאָמוניסטישע אויפרופען.

אַרעסטירט „סוחרים" פון „קינדישע" וועקסלען

(2) קאָנסטאַנטי ראַזענפעלד מיט זיינעם אַ שותף פון לאָדז האָבען געעפענט אין פּאַביאַניץ אַ געשעפט אונטער דער פירמע „קויהלען הורטאָווניץ קאָנסטאַנטי ראַזענפעלד און קאָמפּ". דאָס געשעפט זאָל האָבען אין אָנהויב גוט געגאַנגען, ווייל די אינהאָבער האָבען זיך איינגעאָרדענט אַ שעהן לאָקאַל, געפיהרט אַ ברייט לעבען און האָבען משנה-שם געווען די פירמע אויף „קאָרבאָווים", אָבער די געשעפטען זענען אַוועק ערגער און די פירמע האָט באַנקראָטירט. דאַן ערשט האָט מען זיך אַרומגעזעהען, אַז די כוחרים פלעגען זייערע קינדישע וועקסלען איבערמאַכען פון 1,000 אויף 2,000 א. א. ו. און זיי לאָזען אין ווייטערען קורס מ'האָט די „סוחרים" אַרעסטירט.

היינט ערעפנונג

פון עלעגאַנטען קאַפע-רעסטאָראַן אין לאָדז

אַ גרויסע ראָלע אין געזעלשאַפטליכען לעבען פון דער היינטיגער צייט שפּילען אונבעדינגט קאַוויאַרנעס, קלובען און רעסטאָראַנען.

דאָס געזעלשאַפטליכע לעבען טראָגט זיך אַרבעער אויס נויטווענדיגקייט מיט אַ שנעלען טעמפּאָ פון די פּריוואַט-סאַלאָנען אין די עלעגאַנטע עפענטליכע לאָקאַלען, וואָס גיט די געסט דעם מאַקסימום פון קאָמפאָרט און בעקוועמליכקייטען. לאָמיר אַרומגעהן די גאַסען פון וויען, בערלין, פּאַריז, ווע לען מיר געפינען אַ רייה עלעגאַנטע אַנשטאַלטען פּוילסירענדיג פשוט מיט געזעלשאַפטליך לעבען.

ביי אונז אין פּוילען האָט מען בישט אָפּגעשאַצט ביז איצט דעם ווערט פון אַנ'ענהליכען אנשטאַלט. מיט אַ פּראַיזנטערעסירונג וועט עוויס אויפגעהמען יעדער לאָדזער די ידיעה וועגען דער היינטיגער פייערליכער ערעפנונג פון אַנ'ערשטקלאַסיגען רעסטאָראַן און צוקערניע ביים האָטעל „סאַוואָי".

דער לאָקאַל איז גרויס און פרעכטיג אייגעגאָרדענט לויט די נייעסטע איינריכטונגען. די קוך ווערט געפיהרט דורך קוואַליפיצירטע קולינאַרע קרעפטען. אַנ'ערשטקלאַסיגע אַטראַקציע וועט זיין דער געקליבענער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון בעקאַנטען לאָדזער מוזיקער ה' טעשבער.

ס'איז צו האָפען, אַז דאָס עלעגאַנטע לאָדז וועט איינאָרדנען זייערע געזעלשאַפטליכע צוזאַמענקונפטען אין דעם דאָזיגען לאָקאַל, וואָס ווערט דורך די אונטערנעהמער געשאַפען נאָר פאַר די ג' געסט.

„רעסורסאַ" דאַרף צאָהלען

די חובות פון „האַסלאַ לודזקיע"

(א) אין אַרבייטס-געריכט איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון געוועזענעם מאַשיניסט אין „האַסלאַ לודזקיע" קינקעל, וועלכער האָט פון דעם פערלאַג געפאָדערט 529 זל. געהאַלט און 325 זל. פאַר נישט אויסגענוצטען אורלויב. דאָס געריכט האָט צוגעפּסקנט, אַז די סומע זאָל בעצאָהלען די קריסטליכע „רעסורסאַ" מאָטיווירענדיג דעם אורטייל דערמיט, וואָס די „רעסורסאַ" איז געווען איינע פון די אינהאָבער פון דער פירמע, וועלכע איז נישט געווען רעגיסטרירט אין האַנדעלס-געריכט.

אַ מיטינג פון שוסטער-מייסטער

אין די נאָהענטסטע טעג קומט פאָר אַ גרויסער מיטינג פון שוסטער-מייסטער אין גרויסען נייראַנטירטען זאַל פון האַנדווערקער - פעראיין, וואולטשאַנסקאַ 19. די טעמע: „די שווערע עקאָנאָמישע לאַגע פון די שוסטער-מייסטער און די מעגליכקייטען זי אויסבעסערען".

רעפערירען וועלען די חברים: יחיאל באַסוס, י. מאַנדעלמאַן און ציטרין.

DZIŚ W RADJO
Godz. 20.30
Koncert z BUDAPESZTU

יאָהרגאַנג 1909 דאַרף זיך צושטעלען

(ב) חי בעקאַנט איז צוליב דעם יו"ט דער טערמין פון אייניציהען אין מיליטער די מאָבאָר-יונגעליים פון 1909 אָפּגעלעגט געוואָרען אויף צמליכע מאָנ. היינט דאַרפען זיך צושטעלען אין די בעשטימטע מיליטער-טיילען די יונגעליים, וואָס פאַר זיי איז דער טערמין בעשטימט געווען אויף דעם 8, מאָרגען — דעם 9 און די וואָס זענען געווען בעשטימט צוצושטעלען זיך דעם 10 דערפון זיך צישטעלען דעם 18.

סיינער פון די פאָבאָר-יונגעליים דאַרף זיך אין פ.ק.או. נישט מעלדען און בילעטען נישט ענדערען. די בילעטען מיט דער אַלטער דאַטע צוזאַמען מיט דער קאָרטע פאָוואָלאַניע זענען געבליבען גילטיג אויף די נייע טערמינען.

שטאַטישע מעדיצינישע הילף פאַר אַרבייטסלאָזע

(א) פון 16 ה. ח. וועט די געזונדהייטס-פּעקציע ביים מאַגיסטראַט ערטיילען מעדיצינישע הילף פאַר אַרבייטסלאָזע וואָס זענען קראַנק צום בעט און זייערע פאַמיליעס, וואָס האָבען נישט קיין רעכט צו געניסען פון דער קראַנקען-קאַסע.

ווענדען זיך נאָך אַ דאָקטאָר דאַרף מען צו די שטעטישע סאַניטאַר-דאָזאָרען אויף 1) לימאַנאָווסקי 37, 2) פּיראַמאָוויטש 10, 3) זשעראַמסקי 4, 4) קאַפּערניק 19, 5) פּשעיאַזד 86, 6) סאַסנאָווא 1, 7) וואולטשאַנסקאַ 251 און 8) באַזאַרנאַ 4.

די דאָזיגע נייע איינפיהרונג וועט פיל פערלייכטערען דאָס אָנקומען צו אַ דאָקטאָר אין שנט-שפּרעכענדען ראַיאָן אין פאַר רעקאָנוואַלעסצענטען הויז לייכטער זיין, אַ דאַנק דער איינטיילונג אין ראַיאָנען, צו היילען זיך ביים דאָקטאָר, וואָס האָט זיי געהיילט בעת דער קראַנקהייט.

אַ שטרייק

(2) אין דער מאָכאַנישער ווערקשאָפּ פון פּשיגורסקי (פּשמאָרסקאַ 73) האָט די אדמיניסטראַציע פערלאַנגט, אַז די אַרבייטער זאָלען אַרבייטען ווי ביז איצט, אויף 2 שטיהלען, אַרבייטען אויף 3 און אַ חיץ דעם געוואָלט רייסען די לויגען אויף 5 פּראָצ.

די אַרבייטער האָבען פערשטרייקט און זיך נאָוועגדעט צום אַרבייטס-אינספּעקטאָר, אַז ער זאָל אינטערווענירען.

אָפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) קאַפּראָווסקי (נאָוואָמיעסקאַ 15) טראַווקאָווסקאַ (בזשעזינער 56) ראָזענבלום (שרודמעסקאַ 21), באַרטאָשעוויטש (פּיעטרקאָווער 96), קלופּ (קאַנטנאַ 54), טשינסקי (ראַקיטשינסקאַ 53).

קופּאָן

אויף א יורידישער עצה

גילטיג מיטוואָך, דעם 15-טען אפריל

א בעקאַנטער יוריסט

ערטיילט יורידישע עצות

פון 3 ביז 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג אין רעדאַקציע פון אונזער צייטונג, פּיפּטריקאַווער 21.

אינטערעסאַנטען דאַרפען מיטבענען דעם קופּאָן פון „נייעם פאָלקסבלאַט" — פון דעם: „צלבען טאָג". —

צו פערהייראטע מענער

(שטיפערייי)

צו אייך, פערהייראטע מענער און מאַנסבילען, שרייב איך די דאָזיגע ווערטער.

אויב איהר וועט מיך הערען און פאָלגען, וועט זיין וואויל צו אייך.

און טאָמער וועט איהר מיך נישט פאָלגען, וועט איהר חרטה האָבען.

טאָ פערנעמט מיינע ווערטער, ברידער מיינע אין דער נויט:

ווייכט פון אַנדערע וויבעלעך!

ענטלויפט פון אַנ'אשת איש וואו פון אַ פייער, ווי פון אַנ'ערד-ציטערניש!

זאָל זיך אייך נישט גלוסטען קיין צרות, ברידער מיינע!

אַז די הייליגע תורה האָט געשריבען „לא תחמוד", האָט זי געוואוסט וואָס זי טוט; די תורה איז נישט קיין גרינע...

אָט, הערט אדרבא, וואָס פאַר אַ סוף איך האָב געהאַט מיט אַ פרעמדער ווייבעל.

אַ פריינט מיינער, מען קען זאָגען גיכער אַ שונא, האָט מיך איין מאָל פאַרגעשטעלט פאַר אַ פרעמדער ווייבעל. אמת, דאָס ווייבעל איז געווען אַ שעהנע; אמת, זי איז געווען אַ קלוגע; האָב איך געוואָרפען אַנ'אויג אויף איהר און געבומען אַריינקומען צו איהר ווען דער מאַן איהרער איז נישט געווען אין הויז, ער איז געווען רייך און גלייבט זיין פרוי, און זי איהם אויך.

אָבער איך בין פונדעסטוועגען כמעט יעדען טאָג אַריינגעקומען צו איהר אין הויז און מיט איהר פערבראַכט.

ס'האָט שוין געהאַלטען אַזוי באַהעגט צווישען אונז, אַז זי האָט זיך שוין געלאָזען אַ קוש טון.

אָבער איך בין מיט דעם באַך נישט געווען צופריידען.

זי, די קלוגע, האָט מיך געבעטען, איך זאָל זיין אַ דזשענטעלמאַן: „זייט נישט ווי אַלע מאַנסבילען" — האָט זי צו מיר געזאָגט. „זייט צופריידען מיט אַ קוש; דאָס איז געגוג פאַר אַ פרעמדען מאַן וואָס האָט אַנ'אייגענע פרוי מיט צוויי קינדער".

— אָבער איך ליב דאָך אייך טויזענד מאָל מעהר ווי איך ליב מיין פרוי.

— עס דאַכט זיך אייך אַזוי.

— עס דאַכט זיך מיר נישט; איך ווייס בעסער פון אייך...

— זייט נישט קיין מאַנסביל. — האָט זי מיר אָפּגעשטופּט פון זיך — און זייט צופריידען מיט אַ קוש... און טאָמער וועט איהר דרעהען אַ ספּאַדיק מיט בעכטיגע טעג, וועט איהר אינגאַנצען נישט קענען אַרויפקומען צו מיר. איך וועל אייך דאָס פערוועהרען. פערגעסט נישט, אַז איך האָב אַ מאַן, וואָס ליבט מיך און מיט וועמען איך בין געזעצליך פערבונדען און וועמען איך ליב אויך...".

איך אַ הייליגע אַרום זאָגט זי ווידער אַ דערשראָקענע:

— שאַ, דאַכט זיך, ער געהט טאַקע, ער קומט קעפּעס היינט צו-פריה... אויב ער טרעפט אייך ביי מיר, וועט אויסברעכען אַ סקאַנדאַל, בעהאַלט זיך שוין אין שראַנק מאַכט עס שנעל!

האָב איך קיין ברירה נישט געהאַט און זיך בעהאַלטען.

און אָט הער איך, ווי דער מאַן איהרער קומט אַריין אין הויז, צוקושט זיך מיט דער פרוי איין מאָל און צוויי מאָל. ווייטער הער איך ווי ער זאָגט צו איהר:

— טייערע, איך האָב צוויי בילעטען פאַר'ן יודישען טעאַטער, מען שפּילט היינט זעהר אַ גוטע פּיעסע... הערי און זיין פרוי האָבען אויך בילעטען. מיר'ן עסען אין אַ רעסטאָראַן און פון דאָרט וועלען מיר געהען אין טעאַטער.

— ביזטו זיכער, אַז הערי וועט אויך זיין?— האָט זי געפרעגט.

— זיכער!

— אויף ווען זענען די בילעטען?

— איך זאָג דאָך דיר, אויף היינט.

— אויף היינט? — האָט זי איבערגעפרעגט — אויף היינט?

— יאָ, יאָ אויף היינט,

און איך שטעה אין שראַנק און הער זיך צו צום געשפּרעך און איך פיהל, אַז אָט אָט חלש איך אַוועק.

און דאָ מוז איך שטעהן שטיל, מיט אַנ'אייגענ-האַלטענעם אָטעם ער זאָל נישט דערהערען... און דאָ פלאַטערט דאָס האַרץ אין מיר...

האָט זי דאָס אָפּגים אויך געטראַכט, מתמת איך האָב געהערט ווי זי האָט איהם געזאָגט:

— דו דאַרפסט זיך היינט נישט איבערטון...

און איך האָב ווידער דערהערט אַ קושעריי...

און אָט איז זי שוין אַנ'אויסגעפּוצטע, און אָט געהען זיי אַרויס פון הויז און איך הער ווי מען פערשליסט די טיר פון יענער זייט...

הייסט עס, אַז מען לאָזט מיך דאָ איבער אין הויז אַ געפאַנגענעם. איך וועל נישט קענען אַרויס פון דאַנען. און וואָס וועט זיין שפּעטער, ווען זיי וועלען אַהיימקומען פון טעאַטער?... אַ שעהנע חתונה!...

דערווייל לאָזט זיך אויס, אַז דער שראַנק איז אויף פערשלאָסען... זי האָט, אַפּנים אין איילעניש ווען זי האָט איהם געהערט אָנקומען, פערשלאָסען.

וואָס טוט מען איצט?

טראַכט זיך גוט אַריין אין מיין לאַגע, איך,

3

אפרים שקליאר

עטליכע שורות צו זיין 40-יעהריגען יובילייי

א. שקליאר איז זייט 40 יאָהר נישט מעהר געווען ווי... דיריגענט, מוזיק - פעדאַגאָג און קאָמפּאָזיטאָר...

אלס בעסטער שילער פון בעריהמטען רימסקי קאָרסאקאָוו איז שקליאר איצט דער בעסטער קאָנטראַ-פּונקטיס צווישען די יונגע רוסישע מוזיקער בכלל אין צווישען די יודישע בפרט. מיט דער לאָדונג וויסען און קענען האָט שקליאר דער פּעדאַגאָג (דירעקטאָר פון א מוזיק-שולע אין ריגא) — פערזיים און פערשפּרייט מוזיקאַלישע בילדונג פאַר דורות מוזיק שטודירענדע יוגענד.

שקליאר דער קאָמפּאָזיטאָר... ווער קען אויסרעכענען דעם גרויסען אוצר ווערק, וועלכען אפרים שקליאר האָט געשאַפען — ווערק פון פעדעסטען כאַראַקטער, ווערק געשריבען פאַר פמעס אַלע אינסטרומענטען. פאַר כאָר און סאָלאָ. דער כאָר פערנעהמט ביי שקליאַרן א בעזונדער חשוב'ן אָרט, איינער אכציג ווערק זענען געשריבען געוואָרען פאַר כאָר אַליין. צווישען פערנעהמט א זעהר בכבודען פּלאַץ די סינאַגאָגע: תפילות פון שבת-יום טוב, ראש-השנה און יום כפור. מיט די דאָזיגע תפילות האָט שקליאר באמת בעריכערט די סינאַגאָגאַל מוזיקאַלישע ליטעראַטור, אַלע קאָמפּאָזיציעס זענען געשריבען אין שטרענגען סטיל דורכגעוועבט מיט מעלאָדיעס, וואָס געהען צום הארצען און אָרגאַנאַמענטירט מיט שעהנע "Cantas firmus" ועהאַלטענע הארמאָניע. זיינע ראָמאַנסען בעגלייט מיט קלאַוויר אין אַרקעס ער זענען פערלען, היינט ערשט זיינע לידער?

ער איז דאָך געווען דער ערשטער, וועלכער האָט צוזאַמען מיט די יודישע יונגע מוזיקער, די בעריהמטע ענגעל, מאַשינסקי, לוואָוו, ליאָוו, ראַזאָווסקי, ראַבּנסקי, אחרון און נאָך אַנדערע, וועלכע האָבען געזאַמעלט, מוזיקאַליש בעאַרבייט און קולטיווירט דאָס יודישע פאָלקס-ליד. אין זיינע פאָלקס-לידער דערהערט מען ערשט דעם עכטען פאָלקסטימליכען גייסט. אין זיינע אָריגינעלע גרעסערע קאָמפּאָזיציעס פלעכט ער שטענדיג איין אין ציהט אדורך ווי א גאָלדענעם פאָדים, דאָס פאָלקסליד אזוי הערליך ווי נאָר אזא מוזיקער ווי שקליאר איז אימשטאַנד. ווען מ'זאָל נאָך צוגעבען חיץ דעם זיינע פּיגעס, סקיצען פאַר 3 סימפאָניעס, קאַמער-מוזיק-ווערק ווי קוואַרטעטען און טריאָס, חשלכע צייכענען זיך אויס מיט רייכע פאַנטאַזיע, שעהנזיסע מעלאָדיק, צונויפגעבינדען מיט לאָגיש-רייכע, אָפּטמאָל מיט גאַנוישע קאָנטראַפּונקטיסטישע הארמאָניע — האָבען מיר אנ'אוצר, וואָס קען בעצירען די רייכסטע מוזיקאַלישע ביבליאָטעק.

ווען אין זיינע גרעסערע ערשטע ווערק (זאָלען מיר דאָס אָנרופען זיין ערשטען פּעריאָד פון זיין שאַפען) הערט מען נאָך די השפעה פון דער אַלגעמיינער איראָפּעאישער מוזיק — איז ער אין זיינע סינאַגאָגאַלע ווערק און בעזונדערס אין זיינע לידער (צווייטער פּעריאָד פון זיין שאַפען) אָהן וועלכע ס'איז א השפעה פון דרויסען, פון וועלכע ס'איז ריכטונג און איז אָריגינעל סובייקטיוו: נישט ווי א יוד א קאָמפּאָזיטאָר, נאָר ווי א יודישער קאָמפּאָזיטאָר מיט אַלע פיבערן פון זיין נשמה.

דאָס איז נאָך נישט דער גאַנצער מוזיקאַלישער בילאַנס פון גרויסען און בעשיידענעם יודישען מוזיקער. אָט דער גרויסער יודישער מוזיקער, וועלכע האָט אויך ביי אונז אין לאָדז געווירקט אַלס דיריגענט פון „הזמיר" (ווער האָט נישט געהערט זיין פּראַכטפולען על-הנסים, וואָס ווערט יאָהר איין, יאָהר אויס ווי געפיהרט אין „הזמיר") — פייערט דעם חודש זיין 40-יעהריגען יובילעאום.

40 יאָהר שאַפען און ווירקען אַלס יודישער קאָמפּאָזיטאָר ביי יודען און צווישען יודען...

זאָלען מיר איהם נישט מקנא זיין און בעסער אנערקענען בויגען דעם קאָפּ פאַר א יודישען טאַלענט..

חשוב'ער אפרים שקליאר! ערלויבט מיר, אייער חבר, מ. דאַרגוזשאַנסקי, וועלכע האָט אויך מיטגעווירקט אין אייער שאַפונגס-שטאָט, אין ריגא אַלס סינאַגאָגען-דיריגענט (אין ראָזאָווסקי ז"ל צייטען), וועלכער האָט אויך געהאַט די זכיה צו הערען לויב און אנערקענונג איבער זיינע קאָמפּאָזיציעס, בעזונדערס איבער „ה' ה' אל רחום" — מיט די שורות איינצופלעכטען א בלימעלע אין אייער באמת פערדינטען לאָרבער-קראַנץ, וועלכען אַלע מוזיק-פריינד אין מוזיק-קענער טראָגען אייך צו צו אייער 40-יעהריגען יובילעאום פון אייער טעטיגקייט און ווינשען נאָך לאַנגע, לאַנגע יאָהר פרוכטבאַרע טעטיגקייט.

D—ski

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאַקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה.
און מענער-שוועכע אַנשליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער.
קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אַוראַ-לאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאַסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכם.
נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער ווערטע-צימער פאַר פרויען. —
ווייזיט 3 זל.

CYRK Staniewskich
Anny róg Al. Kościuszki.
היינט, מיטוואך
אונאָפּרופליך לעצטע פאַרשטעלונגען
דאַמען אומזיסט
היינט מיטוואך — צוויי פאַרשטעלונגען
4 נאָכם. זענען די פּרייזען מיגימאַלע פון 50 גר.—1 זל.

ר. איזראַעל.

אויף זינדיגע וועגען

63 סענסאַציאָנעל-עראָטישער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

אַמיצער האָט אָנגעקלאַפּט אין טיר. יאַקובּ האָט געעפענט די טיר און אויפ'ן שוועל האָט זיך בעוויזען אַ פרוי אין די מיטעלע יאָהרען, רונדיג ווי אַ פעסעל, מיט אַ רויטען פּנים אויפגאַך אַ רויטלעכער נאָז. אָנגעטען איז זי געווען אין מלבושים פון העלע בונטע קאָלירען, אָהן שום געשמאַק, בריליאַנטען אויף ד יפינגער און געהאַט אַ שטענדיגען עקעלהאַפטען שמייכעל אויף די ליפּען. יאַקובּ האָט געפרעגט וואָס זי פערלאַנגט, און די פרוי האָט זיך אָפּגערופען:

— איך בין געקומען צו מיין מאַניעלען, איך וויל וויסען וואָס זי מאַכט.

מאַניע, וועלכע איז געשטאַנען אויסגעדרעהט צום פענסטער, האָט דערהערענדיג די שטים פון דער פרוי, זיך שנעל אַ קעהר געטון צו איהר און הויך אויפ'ן קול אויסגעשריגען:

— וואָס טוסטו דאָ? נאָך וואָס ביזטו אַהערגעקומען?

— איך בין געקומען זעהען וואָס דו מאַכסט, מאַניעלע, דו ביזט דאָך געווען ביי מיר ווי אַנ'אויג אין קאָפּ...

— געה אַרויס פון דאַנען, איך וויל דיך מעהר נישט זעהען, איך וויל צו דיר מעהר נישט צוריק-געהען, דו עקעלהאַפטע מכשפה,

מאַניע איז צוגעלאָפען צו יאַקובּ'ן און איינגעגראָבען איהר קאָפּ אין זייגע אָרימס, אַזוי-ווי אימיצער וואָלט זי געוואָלט פון דאַנען אַוועקרייסען. די פרוי האָט ווייטער גערעדט:

— איך בין דאָך צו דיר געווען ווי אַ מאַמע... איך האָב דאָך דיך ערצויגען ווי אַנ'אייגען קינד און איצט דאַנקסטו מיר אַזוי אָפּ איך האָב געמיינט אַז דו וועסט מיך פיין אויפנעהמען, אַז דו וועסט מיר אָפּדאַנקען פאַר אַלעם...

יאַקובּ האָט נישט געוואוסט ווער די פרוי איז, ער האָט נאָר דערפיהלט, אַז מאַניע וועהרט זיך אַקעגען איהר, אַז איהר ווייזיס איז פאַר מאַניען אַנ'אָפּקומעניש און יאַקובּ האָט זיך דערביבער אַריינגעגלעמישט אין געשפּרעך.

— ווער זענט איהר פרוי, און וואָס ווילט איהר פון מאַניען, האָט ער געפרעגט.

— איך הייס רחמה, מאַניעלע איז ביי מיר אויפגעצויגען געוואָרען ווי אין אַנ'אייגען הויז, ס'האָט איהר ביי מיר גאָרנישט געפעהלט.

— נו, וועגען דעם זאָלען מיר איצט נישט רעדען, איך פערשטעה, אַז איהר זייט דאָס די דאָזיגע רחמה ביי וועלכער מאַניע האָט געוואוינט ביז זי איז געקומען צו מיר. זאָלען מיר דערביבער וועגען דער ערציהונג און בעהאַנדלונג גאָרנישט רעדען, די הויפּט-זאַך איז, וואָס איהר פערלאַנגט איצט פון מאַניען.

— גאָרנישט, זאָל איך אַזוי לעבען און געזונד זיין, ווי גאָרנישט, זאָל איך אַזוי די יאָהרען נישט אויסלעבען, אויב איך וויל אַז מאַניע זאָל צוריקגעהן צו מיר, איך האָב געהערט, אַז זי איז דאָ ביי אייך און דעריבער בין איך אַהערגעקומען כדי דער אויבערשטער זאָל מיך נישט שטראָפען פאַר אַזאַ עביריה, איך בין אַהערגעקומען אייך אויסזאָגען אַ סוד.

— אַ סוד? האָבען יאַקובּ און מאַניע צוזאַמען אויסגערופען.

— יאָ, אַ שרעקליכען סוד, וואָס איך האָב געהאַלטען אין מיר דורך אַזויפיל יאָהרען.

„רחמה די מוהמע" האָט זיך געווישט די אויגען מיט דעם ברעג פון איהר קלייד און מיט דער האַנד אויסגעווישט די נאָז.

— איך האָב אַלץ געדריקט אין מיר און נישט געקענט מיר אַראָפּרעדען דאָס האַרץ, איצט קען איך מעהר נישט שווייגען, איצט מוז איך דאָס אייך דערצעהלען.

— זיצט, האָט יאַקובּ זעהר העפליך זיך צו איהר געווענדעט. אויב דאָס איז אַ סוד נאָר פאַר מאַניען, וועל איך פון דאַנען אַוועקגעהן.

— נייין, איהר מוזט דאָ בלייבען פאַניע, דער סוד איז אַזוי גוט פאַר מאַניען, ווי פאַר אייך, איהר מוזט דאָס ביידע אויסהערען,

די נייגעריגקייט ביי יאַקובּ'ן און מאַניען איז געשטיגען מיט יעדער מינוט, זיי האָבען זיך גאָרנישט געקענט פאָרשטעלען וואָס פאַראַ סוד „רחמה די מוהמע" קען האָבען פאַר זיי, נאָכמעהר האָט זיך געוואונדערט מאַניע וועלכע האָט רחמה'ן גוט געקענט. געווען בעקאַנט מיט איהר אַכזריות בנוגע די אומגליקלעכע מיידלעך, וואָס פאַלען אַריין צו איהר אין די הענד, דעריבער האָט זי נישט געקענט פערשטעהען דעם אויסברוך פון ווייהאַרציגקייט ביי דער „מוהמען" און זי האָט בעשלאָסען צו זיין זעהר פאָרזיכטיג צו איהר סוד, וועלכען זי וויל איבערגעבען.

— אויב דער סוד איז אויך פאַר מיר, טאָ דערצעהלט וואָס שנעלער, איך בין זעהר נייגיריג וועגען וואָס ס'האַנדעלט זיך.

— זעהסט מאַניעלע, אַז די „מוהמע רחמה" איז גאָרנישט אַזאַ שלעכטע, ווי דו האָסט געמיינט זי קומט אויך אַמאָל צוגוץ אין אין איצטיגען מאָמענט וועט זי זיכער צוגוץ קומען.

— ציהט מיר נישט אַרויס די נשמה, „מוהמע", האָט מאַניע שוין ביי'ם געזאָגט, זאָגט מיר וואָס איהר האָט אויפ'ן האַרצען, אָבער איך פערשטעה דאָך, אַז בחנם וועט איהר גאָרנישט מאַכען, איהר וועט דאָך זיכער פערלאַנגען בעצאָהלט דערפאַר.

— ניין, דאָס מאָל נישט, איך פערלאַנג נישט קיין איין גראָשען, דער אויבערשטער וועט מיר זיכער בעצאָהלען פאַר דער מצווה וואָס איך וויל טון.

— אַלזאָ, זייט שוין נישט קיין יודענע און זאָגט וואָס איהר ווילט און וואָס איהר האָט צו דערצעהלען.

— אָט באַלד וועל איך אייך דערצעהלען, הער מאַניעלע, זאָלסט וויסען, אַז דו האָסט געהאַט אַ טאַטען און מאַמען.

— וואָס? האָט מאַניע אויסגעשטעלט אַ פּאָר אויגען, איך האָב געהאַט אַ טאַטען און אַ מאַמען? איך? מאַניע דאָס גאַסען-מיידעל.

— יאָ, דו האָסט געהאַט אַ טאַטען און אַ מאַמען, איך האָב זיי אַפילו געקענט.

— וואָס? ?

מאַניע איז אַזש אויפגעשפּרונגען פון אָרט.

— דערצעהל נאָר ווייטער.

(המשך קומט).

דער „פוילישער שטערן"

סענסאַציאָנעלער ראַמאַן פון דעם וועלט-קריג

— מיר זענען שוין געקומען! — האָט זיך אָפּגערופען דער הויפּט-קאָמענדאַנט, אַ קירעוועט טויזנדיג דעם אויטאָ אין אַ וויטיגער אַלעיע, וואו עס איז געשטאַנען אַ רויה קליינע הייזלעך.

די אַלע הייזלעך זענען געווען עהנליך אייגער צום צווייטען און דאָס הייזעל וואו קוויטמאַן האָט געוואוינט, וואָלט נישט לייכט געווען צו געפינען, ווען פאַר איהם וואָלט נישט געשטאַנען אַ חבריה לײדיג-גייער און יונגלעך, שטיפערס.

ביים טויער איז געשטאַנען אַ בריט-פּלייצי-גער פּאָליציאַנט.

— מערגנהאַלץ וועט אייך געפעלען ווערען, — האָט געזאָגט דער הויפּט-קאָמענדאַנט, ארויסשטיי-גענדיג פון אויטאָ — ס'איז אַ מערקווירדיגער שענק און זעהר מיינער מענש.

אָפיציערן פון דער ענגלישער ארמיי האָבען ליב פּאָליציאַנטען, ווי „פעפער אין דער נאָז", און האַרי, וועלכער האָט מיט דער פּאָליציי קיינמאָל נישט געהאַט קיין מגע ומשא האָט ביי זיך איצט געטראַכט, אַז דער מערגנהאַלץ מוז זיין אַנ'אויס-גאַטרוקענער הערשוין, אַ מין געהיימנישפולער שערלאָק כאָלמס...

דער מענש, וואָס איז אָבער ארויסגעגאַנגען פון הויז זיי ענטקעגען האָט אָבער נישט אויסגע-זעהען צו זיין אזא מין פערשוין. ער איז געווען ברייטפּלייציג, שלאַנק, אָנגעטון מיט געשמאַק, און זיין אָפען פּנים איז געווען רוהיג און גוטמיטיג.

— דאָס איז מיין פריינד, מאיאָר אָקוויט! — האָט דער הויפּט-קאָמענדאַנט פאָרגעשטעלט זיין באַגלייטער.

— דער געהיים-אגענט האָט געפלינק אַ קוק געטון אויף האַרי'ן.

— ביטע, מיינע הערען! — האָט ער זיך אָפּגערופען אָנווייזענדיג אויף דעם הויפּט-אריינגאַנג — איך מיין אָבער, אַז דער עגין וועט אייך נישט ספּעציעל אינטערעסירען: ס'איז אַ געוועהנליכער מאַרד מיט רויב צוועקען. דער אַלטער האָט אודאי דערהערט ביינאַכט אַ גערויש, איז אַראָפּ אונטען, און זיך בעגעגענט פּנים אל פּנים מיט'ן באַנדיט. דער באַנדיט האָט זיך איבערגעשראָקען, פערלוי-רען דעם קאָפּ פאַר שרעק, און איהם דערמאָרדעט. דער איינציגער אינטערעסאַנטער פּרט איז דאָס, וואָס קוויטמאַן איז דער'הרג'עט געוואָרען דורך אַ רעוואָלווער-קול, און נישט דורך אַ קלאַפּ אין קאָפּ, ווי עס פּאַסירט געוועהנליך אין אזעלכע פאַלען. איך האָב זיך נישט פאָרגעשטעלט, אַז דער מערדער זאָל האָבען געהאַט מיט זיך אַ רעוואָלווער?

— איז וואָס זשע? האָט איהר געפאַקט דעם מערדער?

— איך בין נישט פולשטענדיג זיכער, סער! — האָט מערגנהאַלץ אונענטשלאָסען געענטפערט — אַלענפאַלס זיצט ער שוין אונטער'ן שלאָס.

— אויסגעצייכענט, מערגנהאַלץ!

— דאָס איז נישט מיין פערדינסט, סער! דער בחור איז אַליין אריינגעפאַלען אין די האַנד פון דעם דיזשוירענדען וואַך-פּאָליציאַנט נעבען וואָקזאַל, נישט בעווייזענדיג צו בעהאַלטען זיין רויב, ס'איז אַנ'אַלטער פערברעכער, וועלכען מיר קענען פון לאַנג.

— ווער איז ער? — האָט דער קאָמענדאַנט אַ פרעג געטון — איהר האָט מיט איהם שוין גע-האַט אמאָל צו טון?

— דאָס נישט!... דאָס איז אַ געוועזענער פאַר-קאַלענע קוויטמאַנס, אַנ'אַקטיאַר מיט'ן נאָמען באַרנעי.

האָפיטעל פינה

דער מאַרד

— אָט איז די פרוי, די וועכטערין — האָט ערקלערט מערגנהאַלץ — די פרוי, וואָס האָט אָנגע-טראָפען אויפ'ן טויטען קערפּער.

דער הויפּט-קאָמענדאַנט און האַרי זענען געשטאַנען אין קוויטמאַנס קליינעם עס-צימער.

דאָס צימער איז געווען אין אַ פולשטענדי-גער אונגאָרדנונג: שטיקלעך פּאַפּיר, ליידיגע פלעש-לעך, איבערגעקעהרטע שיפלעדלעך פון קרערענק. אין וועלכער דער באַנדיט האָט אַרומגענישטערט.

דאָס שרייב-טישעל און ווינקעל איז געווען אויפגעבראָכען, און אויף דר'ערד איז געלעגען אַ צובראָכען שלעסעל.

די פרוי, די הויזוועכטערין האָט פרעפּלענדיג און צוואוויינענדיג דערצעהלט, ווי עס איז מיט איהר צוגעגאַנגען.

— אָך, האָט זי געטענהט, — איך האָב איהם דערזעהען, און דאָס הארץ האָט זיך מיר אָפּגע-שטעלט! איך בין אריין סאַמע אינדערפריה צוצו-רוימען די צימערן אונטען, דעם זאַלעכ'ל און דעם עס-צימער — איך מו עס יעדען שבת, אזוי האָט מיר בעפוילען דאָס פריילין. בין איך דאָ-אהער אריין, געפעפּנט די לאָדען, און ווי גאָר ס'איז געוואָרען ליכטיג, האָב איך תיכף אַ טראַכט געטון ביי זיך: „נוואַלד-געשריגען, גובים!" איך האָב זיך געלאָזט לויפען אין שלאָף-צימער צו דער פריילין און אָנגעהויבען צו שרייען: „פריילין! פריילין!" ערשט זי, זעה איך גאָר ליגט אויפ'ן בעט אינגאַנצען אַ געבונדענע מיט שטריק... אָך, גאָט מיינער! איך בין שיער נישט אויסגעפאַלען אַ פערחלשטע! אין מויל ביי איהר, זעה איך, שטעקט אַ שמאַטע, און נישט נאָר, וואָס זי קאָן נישט אָטעמען — רעדען קאָן זי נישט!.. נו, האָב איך זי תיכף בעפרייט פון די שטריק, און זי, נעבעך, האָט אָנגעהויבען שטאַרק צו ציטערען און אויסגעבראָכען אין אַ גרויס געוויין: „פאַפּאַ!.. פאַפּאַ!.. דער פאָטער מיינער!.." זי האָט זיך גע-פרובט אויפזעצען, נאָר איהר איז נישט גוט געוואָ-רען — זי איז דאָך די גאַנצע צייט געלעגען אַ געבונדענע — איהר פערשטייט... האָב איך זי, ווי נישט-איז צוריק אריינגעלעגט אין בעט, און זאָג צו איהר אזוי, זאָג איך: „בערוהיגט זיך, פריילין!. איך וועל באַלד אַ ריף פון אייער פאָטער!.." אזוי זאָג איך, און לאָז זיך באַלד לויפען אין שלאָף-צימער פון דעם הער, ערשט — דאָרט איז קיינער נישטאָ...

די אַלטע וועכטערין האָט איבערגעכאַפּט דעם אָטעם, און אַ ווײַלע געשוויגען, כדי צו מאַכען אַ גרעסערען עפעקט מיט איהר ווייטערדיגען דער-צעהלען.

— וואו האָט איהר געסונען קוויטמאַנען? — האָט דער הויפּט-קאָמענדאַנט אזוי געלאַסען אַ פרעג געטון ביי איהר, אַז זי איז שיער ארויס פון די כּלים, און זיך קוים איינגעהאַלטען פון געבויכען דעם ריכטיגען מענה-לשון.

— איך האָב נאָר געוואָלט אראָפּגעהן אונטען כדי אַ קוק צו טון, צי איז ער אין קיך, אָדער אין גאָרטען — האָט זי פאָרטגעזעצט, מאַכענדיג זיך נישט הערען דעם קאָמענדאַנטס פראַגע. — און פּליצים זעה איך, ווי אויף די טרעפּ שטאַרצט מיר ארויס אַ פּוז פון הינטער דעם פאָרהאַנג אָפּיר... איך האָב אָפּגערוקט דאָס פאָרהענגעל און, גאָט מיינער — דער הער, נעבעך, איז געלעגען אַ שויטער... אַ מענש, וואָס האָט אַ פליג אויף דער וואַנד נישט געטשעפּעט...

— אַלזאָ, שנעלער... שנעלער, פרוי! — האָט אַ בוים געטון דער געהיים-אַגענט.

(פאָרטזעצונג קומט)

22-טע מלוכה-לאָטעריע

5-טע מלאס, 28-טער טאג.

15.000 zł. na nr.: 146422.

Po 5.000 zł. na nr.: 11904 35870 49078 87285 137386.

Po 3.000 zł. na nr.: 35982 125774 134513 136028 147517

Po 2.000 zł. na nr.: 896 25596 28488 48714 79691 99743 110094 112201 112983 134271 142860 152463 152826 154467 158638 197169 200375 202983 205292.

Po 1.000 zł. na nr.: 3593 8986 13893 16257 16752 21860 40705 54395 81063 92594 93497 94267 111112 112118 121409 134899 143591 147911 159306 168460 172489 189190 194732 197329 198011 203803

1) Wygrana zł. 250 plus premja zł. 4.000 na nr. 9160.

2) Wygrana zł. 250 plus premja zł. 4 000 na nr. 67235.

3) Wygrana zł. 500 plus premja zł. 4,000 na nr 83238.

4) Wygrana zł. 250 plus premja zł. 4.000 na nr. 95600.

5) Wygrana zł. 250 plus premja zł. 4 000 na nr. 156500.

Po 500 zł. na nr.: 3313 4159 4439 8587 9644 10063 10371 11461 11532 11990 12909 12911 13296 14795 14818 15951 16288 16295 16559 17053 17491 18895 20146 20352 21012 21548 22603 25178 26187 27898 28971 29410 33082 39321 39465 40443 40728 42237 42618 43187 45220 48062 49197 49214 50756 52111 53468 54510 54661 54890 60506 61638 62613 62719 63406 67790 77722 77876 78343 79488 80400 83367 87107 87498 87763 88449 91028 91233 96843 99991 101320 101482 102258 102519 103950 109111 109234 110523 110880 111488 111926 112291 112403 112932 116945 119093 119939 122078 122825 124739 125445 125715 125907 128241 128482 130878 131083 131142 132414 133140 133443 133822 135709 136167 140101 141638 147055 147774 148356 148569 152784 153234 155335 156510 156602 160671 161707 162380 163327 164587 164802 165076 165212 166031 167181 168344 171373 175276 180300 180509 180522 181961 182744 184722 187419 192959 194289 194681 197207 198382 198491 201186 209061 209308.

Po 250 zł. wygrały numery następujące:

102 341 60 84 464 82 88 572 76 640 69 97 708 38 812 21 68 1041 54 165 230 436 542 62 709 14 28 817 2017 22 75 90 148 231 62 337 429 77 533 787 819 28 47 3172 344 88 505 23 31 43 619 87 714 41 74 99 848 940 4005 7 404 61 863 903 5139 51 65 262 327 86 498 510 14 79 638 93 860 6144 209 35 303 438 543 93 687 92 764 69 910 54 64 7082 128 59 386 83 456 83 93 802 51 971 8014 29 210 49 95 314 47 419 500 842 56 9065 81 185 283 442 45 505 69 99 6135 48 771 957.

10155 259 451 679 91 99 744 50 54 11139 334 614 94 700 27 819 57 87 12089 279 375 548 630 93 710 990 13021 27 335 211 46 97 413 29 50 58 568 610 13 93 815 64 81 939 97 14065 97 130 61 257 65 313 14 42 47 556 640 86 734 15048 272 302 39 465 533 661 971 76 16088 104 5 16 209 74 337 47 426 46 500 56 63 87 643 767 84 812 61 17043 98 206 345 405 68 514 71 99 608 749 989 18071 107 95 353 569 722 40 973 76 19029 324 59 267 313 472 537 98 679 787 892 916 29 96 77065 104 9 28 65 253 70 351 402 26 38 554 62 69 603 20 770 86 828 78072 77 283 309 429 52 97 84 596 656 834 80 79084 225 67 304 79 521 32 53 92 606 16 939.

80020 38 99 116 45 310 68 492 507 50 73 638 717 95 960 81097 142 209 59 307 40 403 62 504 86 92 93 692 789 902 79 82160 298 305 26 81 481 507 61 606 23 64 871 967 77 84 89 83151 62 346 48 554 66 92 671 719 20 40 97 805 84011 136 233 72 861 94 461 640 42 90 801 85030 144 359 516 648 93 724 829 73 93 86045 79 94 166 67 391 650 67 92 742 925 87002 47 98 248 92 310 42 518 602 57 77 884 98 920 22 88028 65 105 85 211 329 425 59 504 12 33 59 88 616 707 58 850 74 919 46 89011 140 248 67 351 431 69 683 729 805 16 89.

90234 325 530 47 49 54 58 697 726 76 94 932 91032 137 216 32 301 44 717 23 67 69 877 910 26 92040 64 117 55 62 521 601 817 932 93042 488 566 678 776 857 72 94005 75 299 391 412 510 523 79 780 892 918 75 95112 255 321 30 520 660 557 716 71 925 34 44 96041 338 57 457 600 80 750 938 97054 101 240 72 334 419 23 659 68 729 52 98130 42 64 66 86 97 320 405 76 511 620 752 92 884 969 79 99019 23 81 99 261 62 429 574 685 863 927

100128 405 538 74 621 31 91 718 43 73 92 915 101002 30 238 46 327 440 78 561 646 78 854 80 903 102019 88 95 127 94 200 562 633 96 97 709 103115 17 74 78 84 287 99 328 92 692 769 72 83 824 81 903 94 104176 105069 120 78 214 26 27 336 82 718 49 895 106006 63 144 245 97 632 45 59 76 77 410 66 529 735 43 47 819 993 107027 43 48 69 97 237 52 75 82 302 13 69 548 787 813 965 67 108065 252 74 446 72 608 722 48 60 826 94 900 20 23 109063 105 6 226 80 416 41 53 70 85 527 63 613 47 933.

110136 81 522 99 607 30 50 829 978 111078 143 63 319 79 87 448 76 571 605 749 60 62 70 805 6 44 76 88 89 911 41 112067 322 34 422 49 605 23 53 707 26 868 944 113058 70 180 217 382 509 16 631 838 934 79 114035 56 159 75 219 63 468 641 94 766 883 939 66 75 81 92 115217 28 329 55 651 75 91 850 962 116408 17 31 89 566 89 95 704 77 963 979 117061 144 69 382 416 814 118058 156 385 428 78 502 8 89 983 119104 82 210 65 346 56 94 476 525 719 816 68 923 75.

120014 51 137 358 643 76 747 916 121038 88 116 209 45 408 563 603 737 65 945 122114 85 319 79 452 561 681 738 42 83 123031 186 257 403 520 89 92 642 744 67 859 124055 180 251 348 481 503 46 724 37 813 954 125004 43 56 107 58 258 68 375 78 424 767 822 945 70 126581 635 820 53 957 127048 56 103 25 202 33 44 35 72 389 406 36 715 82 94 822 29 96 933 128035 107 331 548 605 708 41 825 41 947 129088 121 36 51 96 98 438 78 534 93 738 958 75.

130131 34 262 99 439 50 73 509 648 63 69 76 891 939 131125 29 283 490 515 81 736 41 833 53 948 132064 210 43 463 506 13 69 72 678 725 819 900 01 133005 82 144 49 62 266 475 77 97 512 18 50 56 86 749 834 77 967 70 134345 573 795 954 135317 48 71 516 27 612 64 718 55 845 899 939 136040 97 285 311 23 71 480 604 67 875 944 60 71 137020 142 70 215 49 62 64 327 430 714 955 138273 364 94 544 84 738 902 139047 316 53 468 593 613 823 952.

140015 93 234 96 99 519 626 896 141076 87 95 144 95 212 46 337 485 682 717 834 89 142051 183 213 21 79 94 488 657 76 95 751 75 902 143092 221 36 92 322 493 512 19 594 641 727 92 956 144029 30 84 125 26 228 69 94 96 334 428 511 96 680 807 14 77 145103 55 73 254 327 407 537 768 856 921 64 96 146022 71 79 159 75 98 313 514 47 66 636 65 716 64 857 147092 117 89 250 86 304 38 412 513 25 645 58 731 818 62 982 148097 228 82 87 524 97 661 717 49 72 814 926 149143 414 72 654 896 922 58.

150091 93 563 769 70 71 73 151073 139 87 444 54 564 736 37 71 805 975 152247 335 40 77 560 709 40 850 81 998 153112 78 275 99 455 741 74 815 50 912 43 154016 94 153 656 726 95 870 958 87 95 155045 200 16 410 517 24 754 92 99 890 934 156042 295 381 450 86 783 87 91 833 911 157106 243 380 439 510 32 41 638 41 80 95 757 906 9 77 83 158087 128 56 256 62 83 342 433 87 94 574 728 42 49 828 52 58 159004 82 147 53 74 82 248 317 32 407 9 547 621 56 887 940 95.

160018 78 126 30 77 204 60 424 569 672 723 31 88 897 970 74 161002 111 531 69 719 928 162043 56 80 102 44 72 216 308 16 52 95 422 515 87 699 857 63 989 163039 46 86 128 42 71 203 28 88 469 509 93 662 734 807 164927 71 76 91 144 52 281 350 85 88 537 755 87 852 88 165001 42 54 125 70 236 51 60 307 464 513 628 982 166122 304 5 416 651 63 921 34 87 167010 56 182 208 5 23 304 497 534 865 93 967 168004 143 260 779 848 83 169173 210 80 328 406 10 595 622 703 73 896 928 67 95

170076 252 91 320 432 44 520 93 777 818 63 65 97 914 171000 325 511 681 705 91 889 172154 61 70 72 223 97 420 95 522 32 52 611 59 781 804 14 921 31 43 173015 16 164 528 623 28 34 808 68 908 174032 112 95 96 249 354 417 521 717 68 70 92 840 175041 112 25 26 337 67 90 484 721 70 176034 82 114 62 335 80 411 58 516 7 606 17 64 81 86 753 845 53 933 35 177033 141 48 55 146 218 60 394 555 58 608 62 64 721 94 894 920 178163 303 68 99 402 8 523 42 635 846 68 179022 167 220 302 504 613 704 893 910 19

180015 185 253 56 77 444 521 696 746 824 35 89 959 67 181095 128 47 59 333 469 85 87 522 66 744 71 800 55 61 182124 27 286 232 44 77 411 43 585 702 48 183076 82 275 587 605 51 65 96 746 809 70 967 184400 62 594 607 15 37 761 875 902 13 185057 62 107 232 57 634 50 71 745 91 812 186015 75 75 310 402 21 580 626 801 57 938 76 187247 353 424 76 99 544 736 77 93 925 72 188041 87 261 301 406 505 40 44 629 46 711 189062 427 83 515 676 86 95 855.

190058 109 39 349 557 81 89 860 950 191263 80 426 39 504 702 854 58 980 86 97 192117 212 13 362 502 27 29 30 627 744 833 56 193028 59 182 253 318 69 604 702 825 32 83 194127 48 247 315 33 431 39 40 79 659 71 821 45 88 939 64 195057 60 98 251 356 67 640 53 54 69 998 196000 72 82 256 371 76 447 527 721 87 891 197078 79 164 84 312 37 83 98 496 524 92 605 91 770 838 198114 205 77 95 394 516 767 87 94 853 98 957 199014 135 75 332 61 528 641 86.

200012 122 45 259 410 545 639 47 754 89 893 921 201211 54 392 93 505 26 847 68 202066 68 143 336 42 81 439 54 605 827 942 203033 299 300 9 25 48 585 611 31 854 31 854 62 88 905 81 204012 59 64 158 244 57 422 28 500 6 605 764 66 868 908 10 205036 52 96 188 248 60 458 587 680 734 68 82 803 97 206095 208 94 429 78 548 69 69 86 769 822 207067 109 62 251 55 341 419 76 603 40 208041 78 133 56 62 71 74 247 415 59 83 521 47 620 787 88 855 905 37 44 209227 79 407 65 88 543 48 93 605 39 706 46 835 83 91 971.

די ערשטע 10.000 זל. אין לאָדן

ביי דער איצטיגער 5-טער קלאַס אויף № 204022

איז געפאַלען אין דער גליקליכער קאַלעקטור פון

F. BRAJTSZTAJN

PIOTRKOWSKA 14, tel. 142-47.

מיר צאָהלען אויס די פולע סומע פון אַלערליי געוויינסען.

אַ בעגרעניצטע צאָהל לאָסען צו דער 5-טער קלאַס זענדן בילינ צו בעקומען.

Grand-Kino

דער גרעסטער פילם - שלאגער פון דעם יודישען לעבען!

דרדי=מאליגע חתונה

טעאטער-שטיק, וועלכעס איז געשפילט געווארען אין ניו-יארק 5 אין האלב יאהר ביי אויסערקויפטע חייזער. פילם-בעארבייטונג א. ט. „דער טריאומף פון דער ליבע"

אין פילם ווערט אויסגעפירט קדוש דער אין יודישער שפראך

די ליבע פון צוויי יונגע הער=צער פון פערשיד. גלויבענס.

אין די הויפט-ראלען: נאנסי קאראל און קארל ראגערס. אנפאנג 4 נאכם., שבת און זונטאג—פון 12 בייטאג. פרייזען 75 גר. און 1 זל.

אבינטעל שליסלען

איז געפונען געווארען

אפצונעהמען געגען אנאנס-קאסטען אין אדמיניס-טראציע פון דער צייטונג.

2291

דאנקזאגונג

דערמיט דריק איך אויס מיין הערציגסטען דאנק דעם ה' ד"ר מארדקעוויטש פאר דיין שנעלע און גוטע אויסהיילונג מיין צובראכענע האנד.

לאה גאלדבערג, פאדזשעטשנע 13.

מעהרערע

אינקאסענטן (קעס)

מיט גוטע רעקאמענדאציעס אדער קויציע

ווערען געזוכט.

צו מעלדען זיך אין רעדאקציע „העלענובעס" פאמארסקע 41a היינט מיטוואך און מארגען דאנער-שטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

2294

וו.י.ז.א. שענקעוויטש 26

היינט, מיטוואך, דעם 15-טן אפריל 9 אין אוועגד וועט האלטן א רעפעראט

ה' ד"ר זיגמונט עלענבערג

א. ד. ס.: „דאס פראבלעם פון דער יודי-שער עמיגראציע אין איצטיגן מאמענט"

אינגטרים פאר מיטגלידערינס א. פרייגעפירט נעסט אנטזיסט

א בשורה טובה

פאר עלטערען, וואס זייערע קינדער לערנען אין פאווישעכנע שולען!

די לייטונג פון בעוואוסטען ארטאדאקסישען נאכ-מיטאג=חדר פאר קינדער, וואס לערנען אין פאווישעכנע שולען, מאכט בעקאנט דאס נאך א גרינדליכען רעמאנט ווערט דאס חדר מולשטענדיג רעארגאניזירט און פערפולקאמט אויף אלע בעדי-טען פון לימודי קודש. ס'ווערט געלערנט דורך מלמדים מיט ספעציאליסטען עברי, חומש, רש"י תנ"ך משניות גמרא א פערגרעסער-טער קורס פאר העברעאיש (רעדען און שרי-בען), אויך יודישע בריף זעלבסט צוזאמענ-שטעלען. צוליב'ן קריזיס הנחה, פרייזען.

פלאץ וואלנאשטשי (נייע שטאט) 6

קוועד אפיציעל. איינשרייבען קען מען זיך טעגליך פון 2–7 אוועגד.

אויטאנענישע שוויסונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
שלאסעריי=ארבייטען
מאשינען = טיילען
פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13

(ראג זאכאדניס)

Dr. Różaner

ספעציאליסט פון הויט און ווענערישע קראנק-הייטען אין קינדערלאזיגקייט

נאר־וטאווטשא 9, טעלעפאן 128-98

נעמט אן פון 8–10; 5–8 אוועגד

Doktór KLINGER

ספעציאל-ארצט פאר ווענערישע, הייט-און האר=קראנקהייטען

ANDRZEJA 2, tel. 132-28

נעהמט אן פון 9–11 פריה און פון 5–8 אוועגד און פון 1–2 נ"מ אין דער „לעטשניצע פיעסריקאווער 62"

מאשין=לעכער

ווערן אנגענומען אויסצווייען ביי

ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

יעדער איינציגער

מעבעל

האט זיך אי-בערצייגט, אן פאר

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען אז"וו

צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191=00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געגנוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

הלא חכמה תקרא
ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בטח ושענן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זאלסט נשר קומען אין ביורא

פון ד. מאנעלא

וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף

פיעטריקאווער 17, לינקע אפיציגע פארטער, טעל. 124-95

וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פינק-טליך און געוויסענהאפט געשריבען א-לערליי ביטעס: ציווילנע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואלאציעס, קלויזולעס, זאבעזופיעטשעניאס אויף אלע שטעט אין פוילען, ווענען דירות אין אוזשאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבער-זעצונגען אין אלע שפראכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאבעזופיעטשעניעס הע-רען בוי מיר ארלעדיגט בתוך פון 24 שעה

מיט אכטונג ד. מאנעלא,
פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

וועכנעריז קליניק
כירורגישע

„SANATO"

אגראראווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד

פרייזען פון געבורט

אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. מאנטאר
עמפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל-ארצט פאר נידן, בלאז און אירין-קראנקה.

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אן פון 4–7 אוועגד.

Dr. med. H. Karaś

אינערליכע און קינדער=קראנהייטען

זגערזשעער 16

נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 3 ביז 7 אוועגד

DR. MED. H. LUBICZ

ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

עמפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאג און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער וואַרטע-זאל.

Dr. med. H. KRAUSKOPF

אויגשעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט יעצט

זגערזשער, 15 טעל. 113=47.

נעהמט אן פון 4 ביז 7 אוועגד.

DR. MED.

Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה., נעמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 6 ביז 8.30 אב. זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.

פיעטריקאווער 10

נעמט אן אין לעטשניצע סאניטאס Śródmiejska 8 פון 2 ביז 3 נאכמ.

Dr. W. ŁAGOWOWSKI

Specjalista chorób skórnych, weneryczn i moczopłciowych **przeprowadził** się na ul. **Piotrkowskiej 70** róg Traugutta). Przyjmuje od 8^{30} do 10^{30} rano, od 1-ej do 2^{30} pp od 6 do 8^{30} wiecz. w niedziele i święta od 10 do 1-ej.

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11

טעלעפאן 72–134

נעמט אן פון 2–3 נאכמ. און פון $7^1/_2$–9 אוועגד.

איבערצוגעבען

1 שטוב מיט אסוך

געאייגנעט אויף א ווערק-שטעל. — צו ערפאהרען

פיעטריקאווער 33

אין 2-טען הויף, פארטער.

איבערצוגעבען

א טייל געווערלב אויפ'ן זומער-סעזאן איף סאדע-וואסער. צו ערפאהרען ביי גרינשטיין, זשעראם-סקיעגא 41 (פאנסקא)

צו פערקויפען

פערש. געגענשטענדען, ווי: א גארדעראבע אין גוטען צושטאנד, ווענינ געניצט, בעטען מיט מאטראצען, ווי אויך אנ'פלעגאנטער קוכען-קרעדענס, עוועגס. צוזאמען מיט דער וואוינונג. די אדרעס צו ערפאהרען אין אדם. פון דער צייטונג.

ס'ווערט געבויכט

פון זאמארט א גוטער

מאשינער

צו בעסערע סארט הויזען-ווענס. צו מעלדען זיך ביי

גראסקאפף,

דרעזוגאווסקא 9. 2299

אנ'אנשטענדיג

פריילין

צו הויז-ארבייט און גלייכ-צייטיג זיך צו לערנען דאס שניידער-מאך, ווערט גע-זוכט. די אדרעס צו ער-פאהרען אין אדמיניסטר.

ס'ווערט געבויכט
אנ'אויבער-

מאשינער

אין אנ'אנטערמאשינער, ווי אויך האנד-נייהערס צו ערשטע סארט מאנער-מאגאזין

ביי סאסאווסקי,

פאדזשעטשנא 15.

קיוא=טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און ווייטערע טעג!

פראכטפולער דאפעלטער פראגראם!

מאגנימענטאלער פילם פון אינדישען לעבען, פול מיט עמאציע א.ב.:

מאהאראדזשא'ס הארץ

אין די הויפטראלען:

J. Kean, G. Dean i J. Kucharski

דראמע אויפ'ן גרונד פון דער ערצעהלונג פון ג. זשפאלסקא א. ב.:

פאליצ"מ"סטער טאגעיעוו

אין די הויפטראלען:

B. Samborski, N. Ney i Z. Sawan

געקליבענער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי אנהויב פון די סעאנסען: אין בעוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב—12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט בעהייצט.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער וויבער און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויסערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס שוי ווי א סענשען-קאפ, ארעד שוי ווי א ווייטער-קען און עס פעלט ארבען אין דעם כום און דער קרעבס און א גרויסער סכנה דורך פערורזאכען די קישקעס ווערט אר בראנדיג און שווערליך. ספעציעל נעטעא הייל-בארעשען אויסגעמאכענס גוט דורך גרויסע ראפאפאפ'ען מיט מאנע בע-שכרלאנג און פון דעמשען ראפאפאפ'ר

דשקעטער בעשכרעטאיזג בעפעסיגט זיכער דעם שמערצען און געפעהרליכקייטען פון. אויך פאר הויקערס לייטגנען מיט הייל-גערעטען און שפארען פאר פערוויסטע פאס און פלעש-פון ספעציעלע אנגלשען אין די שיך. קונסטליכע נעטעא פיס און הענד, נעטעגע זשקען פאר די גרעסטע קרעבס ערזען.

שטאנדעס פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוועגד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg Łódź, WÓLCZANSKA 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזטעליכע ערשיינען פון די קרעבס אין אנ-בערונגס ווייזן, דיפאלמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אויגיאנרזי-טעס-פראפעסאָרען: פראָפ. ד"ר בראנטס, פראג. דר. י. מש-רישלער, פראג. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך שבדערע.

מיט נעמען אויך אן סערזיכערטע פון דער קרעבס-קאסע,

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס דעם בעסטען דאנק דעם הערן דר. י. ר"ש-פאפארט. סעפע. פאר ברוך, וואלכער נעמט אן אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 טעל 22-177 פרשנם פארש פאר זיין נעהויסענהאפטען פערלעגען מיר א גוטע-נעם הייל-פאנדשוש לוים זיין מעטעריאל האב געליטען אויף בריף 20 יאהר און א דאנק איהם בין איך היינט גערעטעדט שוי, אז כ'קען איהם יעדען אנבעטען הנם אמפעהלען.

Dr. BERGHOF Arzt.

Dr. med. J. Lubicz

כירורג - ארטאפעד

Gdańska 28, tel. 188-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

ווייטגנג פרעצאוניע פון זעסטליכע ארטאפעדישע קאנדישען, וויי: דזקלערקעס אויף פלאטפיסען, קינסטליכע הענד און פיס, גערסעטען א. ז. וו.

נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמיטאג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעזונדערליכ פון מענער-שווערע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארם.
בעזונדערער וואַרטע-זאל פאר פרויען.

ס'ווערט געזוכט

א קוואליפיצירטע

נייהערין

ווי אויך אנ'אבערהעמדער נייהערין, א קעלנער-נייה-ערין און א שטיקערין

צו ווערקען

ביי הערשקאוויטש,
פילסדסקיעגא 27
(נעבען. וויטכאדניס) 2297

---

2 פעהיגע יונגעלייט

מיט גוטע רעפערענצען זוכען פאסטענס אלס אנגע-טען, אינקאסענטען אדער ריזיענדע, פעענט. צו אנד. ארבייטען. בעוויצען אויך די פראנצויזישע, דייטשע און פוילישע שפראכען. אדערטען אונטער „N."

אנ'אנשטענדיג פריילין

Dr. med. J. Lubicz

כירורג - ארטאפעד

Gdańska 28, tel. 188-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

ווייטגנג פרעצאוניע פון זעסטליכע ארטאפעדישע קאנדישען, וויי: דזקלערקעס אויף פלאטפיסען, קינסטליכע הענד און פיס, גערסעטען א. ז. וו.

נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמיטאג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעזונדערליכ פון מענער-שווערע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארם.
בעזונדערער וואַרטע-זאל פאר פרויען.

אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א הייס; אויף דער פרעמדע 6 זל. א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנטפטען אינדער פערלאנגטשט פערגעטרעטענע
די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

אבאנאמענטס-פרייז

פאר'ן מעטסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער ווייט 8 שטעטען
אין מעטסט—40 „ „ „ „ „ „ „ 60— „ „ 4 „
פאר'ן מעטסט—12 „ „ „ „ „ „ „ 18— „ „ 8 „
פאר שטעט 50 קאפ. פיערטל. אויסל. 100 קאפ. פיערטל. פערלאנגען—10 גר. א חודש

Za Wydawnictwo „Nj. jar Folksblat", spółka z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i dr. „Majer Folksblat", Piotrkowska 77.